

Vergaderjaar 2000–2001

22 343

Handhaving milieuwetgeving

Nr. 49

BRIEF VAN DE MINISTER VAN VOLKSHUISVESTING, RUIMTE- LIJKE ORDENING EN MILIEUBEHEER

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 26 september 2000

Op 9 februari 2000 (Kamerstuk 1999–2000, 22 343, nr. 47) is u de derde halfjaarlijkse voortgangsrapportage milieuwethandhaving (winterbrief) toegezonden. In het algemeen overleg van 15 juni 2000 is u een nader antwoord toegezegd op een aantal vragen van de Kamer en de verdere voortgang van de milieuwethandhaving.

Overeenkomstig deze toezegging ontvangt u hierbij mede namens de Minister van Justitie, de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat **de vierde halfjaarlijkse voortgangsrapportage milieuwethandhaving.**

Hoofdpijnen

A) Versterking landelijk inzicht nodig in risico's voor milieu, gezondheid en veiligheid

De handhaving van milieuwetten blijft een essentieel instrument voor de waarborging van een goede milieukwaliteit en van de gezondheid en veiligheid van de burger. Deze drie thema's bepalen dan ook de prioriteitsstelling bij de handhaving. Hierbij is het van belang een landelijk inzicht te hebben in de naleving bij voor milieu, gezondheid en veiligheid relevante bedrijfstakken. Hiertoe voert de Inspectie onderzoeken uit. De informatie die deze onderzoeken oplevert, is van groot belang voor ten eerste de beleidsevaluatie, door terugkoppeling vanuit de praktijk komen tot beter uitvoerbare en handhaafbare en minder fraudegevoelige regels en ten tweede voor een betere effectiviteit en efficiency van uitvoering en handhaving door middel van benchmarking (het onderling vergelijken van resultaten). Zo werd naar aanleiding van handhavingsservaringen van de Inspectie Milieuhygiëne de handhaafbaarheid van het Besluit wit- en bruingoed sterk verbeterd.

De keuze voor welke bedrijfstakken een landelijk beeld gewenst is, wordt bepaald door de mogelijke risico's voor milieu, gezondheid en veiligheid. Informatie waarop deze keuze wordt gebaseerd kan afkomstig zijn van

handhavingsgegevens van alle bij de milieuhandhaving betrokken partners, maar ook van klachten van burgers, incidenten enzovoort.

Op grond hiervan heeft de Inspectie Milieuhygiëne in het afgelopen half jaar een aantal bedrijfstakken steekproefsgewijs onderzocht. De belangrijkste uitkomsten zijn:

- bij 47 van de 57 gecontroleerde chemische wasserijen (70%) is sprake van situaties, waarbij het vanwege gezondheidsredenen voor de omwonenden noodzakelijk is om snel actie te ondernemen;
- bij 13 van de 74 gecontroleerde sauna's en zwembaden (17,5%) is op één of meer plaatsen legionella aangetroffen;
- bij 34 van de 51 gecontroleerde vuurwerkbedrijven (67%) strekt de effectgrens zich uit buiten de erfgrans, in vier van deze gevallen (8%) bevinden zich woningen binnen de effectgrens;
- bij 8 van de 24 (33%) onderzochte chemicaliëngroothandelaren met meer dan 10 ton opslag chemicaliën, bleek dat de situatie onvoldoende veilig is.

Deze acties waren veelal gebaseerd op eerdere resultaten van lokale of regionale overheden waaruit bleek dat er mogelijk hogere risico's waren. De Inspectie Milieuhygiëne zorgde voor het landelijk beeld en liet waar nodig metingen verrichten door het RIVM.

In het algemeen blijkt de noodzaak om veel vaker feitelijke metingen uit te voeren en minder te vertrouwen op papieren controles. Tevens wordt meer en meer gebruik gemaakt van teams van handhavingsexperts op verschillende terreinen (milieuhygiënisch, technisch, administratief, juridisch enzovoorts). Tenslotte wordt gewerkt met moderne technieken en gerichte communicatie over de resultaten.

Van deze landelijke overzichten gaat een sterke handhavingsimpuls uit omdat ze aanleiding zijn voor en richting geven aan gecoördineerd optreden door alle betrokkenen. Van goede voorbeelden van handhaving kan lering worden getrokken en waar nodig kan tegen bedrijven worden opgetreden en kunnen overheden worden aangesproken om de handhaving te verbeteren.

De aanpak van de milieu- en gezondheidsproblemen in de afgelopen periode door de Inspectie Milieuhygiëne met beperkt beschikbare inzet door gerichte acties en veldcontroles blijkt effectief. In de winterbrief bent u geïnformeerd over het MIOT (Milieu-Inlichtingen en Opsporingsteam) en de veranderde werkwijze en prioriteitsstelling van de Inspectie Milieuhygiëne om de handhaving te versterken. In het Algemeen Overleg over Handhaving van de milieuwetgeving zijn deze ontwikkelingen nader toegelicht en toegezegd is dat de Inspectie Milieuhygiëne de problemen aanpakt, zoveel als mogelijk met de partners, én gericht op oplossingen. Hierdoor wordt het handhavingsveld krachtig gestimuleerd en de naleving van de milieuregels bereikt.

Om deze effectief gebleken aanpak te versterken heeft het Kabinet besloten de capaciteit van de Inspectie Milieuhygiëne per 1 januari 2001 uit te breiden met 65 fte. Zo kan de Inspectie Milieuhygiëne naast de uitvoering van de eigen VROM-handhavingstaken ook het toezicht op de uitvoering van het milieubeleid door doelgroepen en andere overheden beter uitvoeren. Hoewel zeer veel door alle handhavingspartners wordt gedaan, rechtvaardigen de eerder genoemde uitkomsten van de inspectieacties en de calamiteiten van de afgelopen periode een intensivering. Over de wijze waarop in samenwerking de handhaving in eerste en tweede lijn verder kan worden versterkt, zal met provincies en gemeenten op korte termijn nader overleg gevoerd worden.

B) MIOT

Het MIOT is inmiddels een half jaar operationeel. Er is een werkprogramma tot stand gekomen overeenkomstig de afspraken met het Openbaar Ministerie. Het MIOT voert op dit moment een opsporingson-

derzoek uit naar fraude en valsheid in geschrifte door een CFK-producent en heeft een opsporingsonderzoek naar de illegale toepassing van methylbromide afgerond. Daarnaast participeert het MIOT in opsporingsonderzoeken naar asbestsanering in Kosovo, de brand bij ATF te Drachten en de vuurwerkramp te Enschede. Er vond een toezichtactie plaats gericht op PCB's in olie. De analysegegevens kunnen aanleiding zijn voor strafrechtelijk onderzoek naar het zich verkeerd ontdoen van PCB-houdende olie. Op 31 augustus 2000 werden uw commissies voor VROM en Justitie in een besloten overleg geïnformeerd over de werkzaamheden van het MIOT.

C) Internationale versterking van milieuhandhaving

Het Nederlandse initiatief om de rol van Interpol bij de bestrijding van internationale milieucriminaliteit te versterken, ook wel aangeduid als «Green Interpol» kan rekenen op een breed internationaal draagvlak. In de komende besprekingen, georganiseerd door UNEP, over de handhaving van multilaterale verdragen (Montreal Protocol, Verdrag van Bazel, CITES) zal Nederland voorstellen doen om de rol van Interpol in de richtlijnen vast te leggen. Vervolgens kunnen in 2001 de met «Green Interpol» samenhangende extra taken voor Interpol in de General Assembly van Green Interpol worden besproken en via een mede door Nederland in te dienen resolutie worden goedgekeurd. Verder zal VROM het initiatief nemen tot overleg met de World Customs Organisation (WCO) over de mogelijkheid te komen tot «green customs».

Naar verwachting zal binnen afzienbare termijn de «Aanbeveling voor minimumcriteria voor milieu-inspecties» van kracht worden. Deze aanbeveling legt onder andere een forse rapportageverplichting op aan de lidstaten van de EU. In LCCM (Landelijke Coördinatiecommissie Milieuwethandhavingen)verband wordt bezien hoe Nederland hieraan kan voldoen.

D) Start uitvoering in kader Bestuursvereenkomsten

De Bestuursvereenkomsten milieuwethandhaving kunnen dit jaar voor het eerst de uitvoering van de handhavingstaak door alle betrokken instanties positief beïnvloeden. De effecten hiervan zullen nauwlettend worden gevolgd.

De LCCM heeft de gezamenlijke prioriteiten voor 2001 vastgesteld. De prioriteiten van dit jaar «handhaving probleembedrijven» en «handhaving bouwstoffenbesluit» blijven ook in 2001 een prioriteit. Voor deze zaken valt er nog genoeg samen aan de handhaving te doen. Mede naar aanleiding van de wensen van de Kamer is «handhaving van de CFK-regelgeving» als prioriteit voor 2001 toegevoegd. Het onderwerp «handhaving in het buitengebied» is als mogelijke nieuwe prioriteit in voorbereiding genomen. Alle handhavingspartners beschouwen dit als de belangrijkste kandidaat voor de handhavingsprioriteiten van 2002.

De handhaving Besluit Tankstations zal naar verwachting eind dit jaar zo ver zijn gevorderd dat deze prioriteit na dit jaar kan vervallen als landelijke prioriteit. De nazorg van deze prioriteit heeft de aandacht van de betrokken handhavingspartners.

Opbouw voortgangsrapportage

De opbouw van deze brief is als volgt.

In **hoofdstuk 1** worden enige kwantitatieve handavingsgegevens van de handhavingspartners vermeld.

In **hoofdstuk 2** wordt de stand van zaken vermeld met betrekking tot het Milieu Inlichtingen- & Opsporingsteam (MIOT).

In **hoofdstuk 3** wordt u geïnformeerd over de ontwikkelingen rond de Landelijke Coördinatiecommissie Milieuwethandhaving (LCCM), in het bijzonder over de voortgang rond de landelijke handhavingsprioriteiten handhaving Bouwstoffenbesluit en handhaving Besluit Tankstations.

In **hoofdstuk 4** wordt een beeld geschetst van de voortgang rond de Bestuursovereenkomsten.

In **hoofdstuk 5** wordt een overzicht gegeven van de diverse concrete beleidsvoornemens en in het bijzonder over de stand van zaken rond de ontwikkeling van het juridisch handavingsinstrumentarium. Verder komt een aantal relevante internationale ontwikkelingen aan de orde, waaronder Green Interpol.

In **hoofdstuk 6** tenslotte wordt een aantal voorbeelden uit de handavingspraktijk beschreven. De eerder genoemde toezichtacties van de Inspectie Milieuhygiëne komen aan de orde en verder gaat het hierbij om gevallen waar samenwerking in de handhaving tot goede resultaten heeft geleid voor milieu, veiligheid en gezondheid.

HOOFDSTUK 1: KWANTITATIEVE HANDHAVINGSGEGEVENS

In dit hoofdstuk worden de kwantitatieve handavingsgegevens gegeven, zoals deze zijn aangeleverd door de verschillende handavingspartners. Bij de meeste partners is, ten opzichte van de gegevens over 1998, een duidelijke verbetering waarneembaar in de kwaliteit van de gegevens, en dus in de mate waarin inzicht wordt gegeven in de resultaten van de verschillende handavingspartners. Tegelijkertijd wordt zichtbaar dat er weinig eenheid is in de verstrekte gegevens. Het is dus moeilijk om algemene conclusies te trekken. Met de partners vindt thans overleg plaats om de verschillende monitoringsactiviteiten beter op elkaar af te stemmen. Dit mede met het oog op toekomstige internationale monitoringsverplichtingen (zie hoofdstuk 5).

1.1 Politie

Nog steeds is het niet mogelijk om een landelijk overzicht te geven van alle milieuzaken waar de Nederlandse politie aandacht aan besteedt. Dit vindt voor een belangrijk deel zijn oorzaak in het gegeven dat er meerdere registratiesystemen in gebruik zijn in de verschillende korpsen en er geen eenduidige registratie plaatsvindt. Ook is het veelal niet mogelijk de gegevens uit de verschillende systemen te genereren naar een algemener niveau, daar benamingen en coderingen onvoldoende op elkaar zijn afgestemd.

In de maand juni van dit jaar heeft een expertmeeting plaatsgevonden van vertegenwoordigers van politie, Openbaar Ministerie en de ministeries van Justitie en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Tijdens deze bijeenkomst is uitgebreid ingegaan op bovenstaande problematiek. Afgesproken is dat een werkgroep aan de slag gaat om op korte termijn voorstellen te doen voor een betere informatiehuishouding op milieugebied.

Het is wel mogelijk een overzicht te geven van het aantal zware milieuonderzoeken. Jaarlijks voert de Directie Recherche van het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD) een inventarisatieonderzoek uit naar de aard, omvang en voortgang van de in Nederland aangevangen, voortgezette en afgeronde milieuonderzoeken.

Aantal zware milieuonderzoeken 1995–1999

1995	42
1996	92
1997	90
1998	69
1999	51

Van de in 1999 genoemde 51 zaken hebben er 38 betrekking op de afval-criminaliteit.

1.2 Openbaar Ministerie

De instroom van milieudelicten (feiten) bij het Openbaar Ministerie (OM) is met een kleine 14% afgenomen (18 000 in 1998 en 15 700 in 1999). Zo blijkt dat de politie in 1999 minder processen-verbaal heeft ingediend bij het Openbaar Ministerie. Het Openbaar Ministerie onderzoekt thans de oorzaak van deze daling. Schommelingen van de instroom van milieudelicten zijn overigens in het verleden vaker gesignaleerd.

De feiten worden per wet en/of besluit afzonderlijk geregistreerd. Om een enig inzicht te geven wat voor soort regelingen het betreft en hoe vaak binnen die regeling een strafbaar feit wordt gepleegd waarvoor proces-verbaal is opgemaakt volgt hierna een selectie.

	1998	1999
Besluit akkerbouw bedrijven milieubeheer	21	24
Besluit gebruik dierlijke meststoffen	404	463
Besluit horeca bedrijven	368	263
Besluit inzake stoffen die de ozonlaag aantasten	79	97
Besluit tankstations	–	42
Bestrijdingsmiddelenbesluit	69	51
Besluit mestbassins milieubeheer	5	52
Besluit mestbank en mestboekhouding	144	18
Besluit melk- rundveehouderijen milieubeheer	33	29
Bestrijdingsmiddelenwet	796	651
Besluit opslaan in ondergrondse tanks	118	61
Boswet	121	63
Besluit opslag vuurwerk milieubeheer	63	60
Cadmiumbesluit Wet milieugevaarlijke stoffen	42	28
Europese Verordening overbrenging afvalstoffen (EVOA)	35	53
Gezondheids- en welzijnswet voor dieren	554	426
Natuurbeschermingswet	199	184
Ontgrondingenwet	68	34
Vogelwet	426	373
Vuurwerkbesluit Wet milieugevaarlijke stoffen	1 093	1 407
Wet bodembescherming	905	741
Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten	1 550	1 477
Wet milieubeheer	6 945	6 001
Wet milieugevaarlijke stoffen	138	98
Wet verontreiniging oppervlaktewater	1 257	1 114

OM-afdoeningen

	1998	1999
Getransigeerd	54%	55%
Gedagvaard	32%	32%
Bewijs sepot	7%	8%
Beleid sepot	7%	5%

Toelichting

In het geval van handhaving van milieuregelgeving komt het relatief vaak voor dat bedrijven na het opmaken van proces-verbaal vaak alsnog orde op zaken stellen en voldoen aan de eisen die het betreffende bevoegde gezag stelt. In dergelijke gevallen is het niet uitzonderlijk dat de officier van justitie (in overleg met het bevoegde gezag) de zaak seponeert, vaak met de algemene voorwaarde dat het bedrijf zich in de toekomst moet houden aan de aanwijzingen van het bevoegde gezag. In het bovenstaand percentage beleidsepots zijn ook de voorwaardelijke beleidsepots inbegrepen. Deze beleidsepots worden gegeven onder het stellen van bijzon-

dere voorwaarden. Het relatief hoge percentage bewijssepts hangt sterk samen met de complexe milieuregelgeving.

Afdoening door de rechtbank (economische politierechter c.q. economische meervoudige kamer)

	1998	1999
Veroordeling	91%	92%
Schuldig zonder strafoplegging	2%	1%
Vrijspraak	5%	5%
OM niet ontvankelijk	1%	1%
Ontslag van rechtsvervolgning	1%	1%

Toelichting

Het percentage vrijspraken wordt sterk beïnvloed door de complexe milieuregelgeving.

In het Algemeen Overleg van 24 november 1999 is met name het streefpercentage van de lik-op-stuk afdoeningen (bij vrije velddelicten) onderwerp van discussie geweest. Daarop heeft overleg plaatsgevonden tussen Justitie en het College van procureurs-generaal over de in het kader van de planning en control-cyclus te hanteren streefpercentages. Voor 1999 en 2000 was reeds een planning-cyclus in gang gezet. Voor 2001 is het volgende met de parketten afgesproken. Als streefnorm voor de lik-op-stuk-afdoening van vrije velddelicten geldt een percentage van 70. Men mag hier gemotiveerd van afwijken, de minimale eis is echter 40%. De streefnorm voor inrichtingsgebonden delicten is gedifferentieerd naar de kenmerken van het gebied (bijv. meer of minder geïndustrialiseerd). De norm varieert van 25 tot 40%. Ook hiervan kan gemotiveerd worden afgeweken. De minimale eis is echter 5% meer dan in 1999.

Op basis van de ervaring van 1998 met de streefcijfers was de planning van het OM voor 1999 en 2000 flexibeler dan die voor 1998. Zo is voor 1999 aan de parketten de ruimte gegeven gemotiveerd van de streefpercentages van 1998 af te wijken. Van de negentien parketten hebben in 1999 acht parketten als doel gesteld: 70% lik-op-stuk-afdoeningen bij vrije velddelicten. Daarvan hebben vijf parketten hun doelstelling behaald. Ten aanzien van de inrichtingsgebonden milieucriminaliteit hebben acht parketten in 1999 als streefdoel gesteld dat het aandeel processen-verbaal in deze categorie 40% van het totaal aantal Wed (Wet economische delicten)-zaken zou moeten bedragen. Daarvan hebben vijf parketten het doel bereikt. De overige parketten hebben als streefdoel gehanteerd, rekening houdend met de kenmerken van het gebied, een percentage variërend van 20 tot 30%; het overgrote deel heeft dat behaald.

1.3 Algemene Inspectiedienst

Realisatie in cijfers

regeling	controles		processen-verbaal		waarschuwingen	
	1998	1999	1998	1999	1998	1999
bestrijdingsmiddelen	10 399	13 313	628	680	147	195
meststoffen	4 840	5 377	511	363	364	425
natuurbescherming	3 294	4 014	239	377	10	44

Toelichting

Bestrijdingsmiddelen

Conform de handhavingsafspraken tussen het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en het Openbaar Ministerie, is de controle op de toepassing van bestrijdingsmiddelen het belangrijkste thema binnen het vakgebied Bestrijdingsmiddelen. De aspecten milieu en voedselveiligheid zijn immers in belangrijke mate bepalend voor de prioritaire inzet van de Algemene Inspectie Dienst (AID) in dit vakgebied.

In 1999 zijn in totaal 429 overtredingen vastgesteld in verband met het gebruik van verboden bestrijdingsmiddelen. Tijdens de controles wordt tevens gelet op de naleving van de voorschriften ten aanzien van de opslag en bewaring, de spuitlicenties, de reiniging van gebruikte verpakkingen en de keuring van spuitapparatuur. Door deze koppeling wordt de beschikbare menskracht optimaal benut. Om de effectiviteit van de controleaanpak verder te verhogen, wordt veelal projectmatig samengewerkt met politie, waterkwaliteitbeheerders en de Keuringsdienst van Waren. In de eerste helft van 2000 is, na een ontvangen melding van de Europese Commissie, een onderzoek ingesteld waarbij een achttal tuinders proces-verbaal is aangezegd wegens het gebruik van chloormequat in de teelt van bospeen onder glas. Door het Openbaar Ministerie werd een veilverbod voor deze bospeen opgelegd. De samenwerking met de Keuringsdienst van Waren was daarbij bijzonder constructief.

Over het algemeen kan gesteld worden dat de wet- en regelgeving ten aanzien van bijvoorbeeld de etikettering, opslag en bewaring van bestrijdingsmiddelen goed wordt nageleefd. Meer zorg bestaat er over de regels voor het gebruik van bestrijdingsmiddelen. Het verzamelen van de bewijslast verloopt daarbij steeds moeizamer. Mede tegen deze achtergrond werd een bijdrage geleverd aan de werkzaamheden van de Commissie Alders, in welk kader aanbevelingen zijn geformuleerd om het illegaal gebruik in de glastuinbouw verder terug te kunnen dringen.

Meststoffen

De doelgroep van de controle op de mestwetgeving bestaat uit 54 000 veehouderijbedrijven die verplicht zijn aangifte te doen bij het Bureau Heffingen in het kader van het mineralen aangiftesysteem (MINAS). In dit aantal zijn de vrijgestelde bedrijven met een beperkte boekhouding (extensieve veehouderij-, akker- en tuinbouwbedrijven) niet meegenomen. Daarnaast zijn er circa 1200 intermediairs die zich bezig houden met de handel in, en het transport en de opslag van dierlijke en overige organische meststoffen.

Het buiten werking stellen van grote delen van de Wet herstructurering varkenshouderij leidde tot een grotere inzet ten aanzien van de controles op de administratieve bepalingen.

Bij de 3650 uitgevoerde controles op veehouderijbedrijven werd in 116 gevallen proces-verbaal aangezegd en werden 289 waarschuwingen gegeven. Bij intermediaire bedrijven zijn circa 750 controles uitgevoerd. Dit heeft geleid tot het aanzeggen van 43 processen-verbaal en 28 waarschuwingen met betrekking tot het niet dan wel onjuist invullen van afleveringsbewijzen. Bij deze onderzoeken moeten tevens gerekend worden de controles «langs de weg» die ook wel projectmatig in samenwerking met het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD) en de Rijksverkeersinspectie (RVI) plaatsvonden. Tevens is een aantal bedrijven in onderzoek genomen dat mestproductierechten had vervreemd dan wel – middels schijnconstructies – nieuwbouw pleegde zonder over de benodigde rechten te beschikken. Deze onderzoeken worden in het najaar van 2000 afgerond.

De controle op de uitrijbepalingen vindt plaats conform de afspraken in

het Landelijk Draaiboek Mest. In 1999 zijn in totaal 190 heterdaad-overtredingen door de AID afgewikkeld. Klachten van derden over het uitrijden van mest zijn doorverwezen naar de politie.

Natuurbescherming

De versterking van de groene handhaving binnen de AID heeft in 1999 verder gestalte gekregen. Daarbij heeft investering in kennis op het gebied van soortenherkenning plaatsgevonden. De samenwerking met partners zoals douane, politie en de bijzonder opsporingsambtenaren (BOA's) in het landelijk gebied is verbreed.

Knelpunt vormt het onderbrengen van fraudeonderzoeken op het terrein van de invoer van beschermde uitheemse dieren (CITES) als gevolg van prioritaire afwegingen binnen de regiopolitie. De AID zet zich thans in om de voorbereiding van multidisciplinaire opsporingsonderzoeken onder te brengen bij de Landelijke Milieugroep (LMG) van de KLPD. In 1999 zijn in totaal 120 overtredingen vastgesteld ten aanzien van de soortenbescherming (CITES). Daarnaast zijn 34 overtredingen vastgesteld voor wat betreft de welzijnsbepalingen bij vervoer door de lucht. De werkafspraken tussen douane, Rijksdienst voor Vee en Vlees (RVV) en AID zijn, mede als gevolg van de eekhoornaffaire op Schiphol, herijkt. Daarbij is voorzien in een meldingsprocedure.

Voorts is naar aanleiding van ontvangen signalen afkomstig van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren aandacht besteed aan het uitzetten van fazanten voor de jacht. In 35 jachtgebieden zijn aanwijzingen verkregen dat illegaal fazanten voor de jacht waren uitgezet. In een vijftal gevallen is dit op heterdaad vastgesteld en is proces-verbaal opgemaakt. Door de onbezoldigde buitengewoon opsporingsambtenaren bij de AID werden – veelal in het kader van de hen toegewezen (beheer)taken – bovendien nog 773 processen-verbaal aangezegd en 112 waarschuwingen gegeven.

Bij het toezicht op de naleving van de Boswet op rijksgronden – in beheer bij Defensie, Rijkswaterstaat en Staatsbosbeheer – heeft de AID steekproefsgewijs 70 controles uitgevoerd. Dit leidde in twee gevallen tot het opleggen van een herplantverplichting aan Staatsbosbeheer. Het toezicht op de naleving van de Boswet op overige gronden is in handen van de provincies.

1.4 Handhaving Wet verontreiniging oppervlaktewateren door Rijkswaterstaat

Bij Rijkswaterstaat kan een afname van het aantal (ernstige) overtredingen worden geconstateerd. Dit kan duiden op een beter naleefgedrag van doelgroepen; toekomstige rapportages zullen moeten uitwijzen of hier sprake is van een blijvende trend. De aandacht van de handhavers zal steeds meer gericht zijn op de zogenaamde diffuse bronnen, bijvoorbeeld afvalstoffen vanuit de scheepvaart (Scheepsafvalstoffenbesluit), uitloggen van bouwstoffen (Bouwstoffenbesluit), en meststoffen en bestrijdingsmiddelen vanuit de landbouw (Lozingenbesluit open teelt en veehouderij).

handhaving Wet verontreiniging Oppervlaktewateren	1998	1999
controles:		
– bedrijfscontroles	6 851	6 665
– luchtsurveillances	146	149
cijfers RIZA:		
– aantal bemonsteringen door regionale directies	11 030	9 739
– aantal uitgevoerde analyses RIZA-laboratorium	76 431	62 666
– aantal justitiële onderzoeken	100	83
meldingen van derden	1 047	985

handhaving Wet verontreiniging Oppervlaktewateren	1998	1999
gesignaleerde overtredingen	2 301	1 639
– waarvan ernstig	1 178	423
strafrechtelijk vervolg	143	162 ¹
bestuurlijk vervolg: ²		
– aanmaningen/waarschuwingen	745	645
– wijzigingen/intrekken vergunning	3	3
– legaliseren (vergunning verlenen)	1	0
– bestuursdwang	2	1
– dwangsom	7	10
– actief gedogen	5	22

¹ In een aantal gevallen zijn in één proces-verbaal meerdere ernstige overtredingen meegenomen.

² Van een groot aantal overtredingen (illegale lozing) is de dader onbekend (bijvoorbeeld scheepvaart).

1.5 Inspectie Milieuhygiëne

In 1999 zijn meer controles uitgevoerd door de Inspectie Milieuhygiëne. De vergroting van de inzet op handhaving die met de reorganisatie van de Inspectie Milieuhygiëne eind 1997 werd gerealiseerd, betaalt zich nu uit. Het jaar 1998 kan worden gezien als een overgangsjaar, waarin nog vele vacatures bestonden en waarin veel tijd is gestoken in opleiding en het inwerken van nieuwe medewerkers. Bij de controles werden in 724 gevallen (ca. 20% van de controles) één of meer overtredingen geconstateerd. Tegen 144 bedrijven is een procedure gestart om te komen tot bestuursrechtelijke maatregelen: het opleggen van een dwangsom of bestuursdwang. In 323 gevallen is proces-verbaal opgemaakt en ingediend bij de Officier van Justitie.

	controles ¹		bestuurrecht ²		strafrecht ³	
	1998	1999	1998	1999	1998	1999
EVOA (Europese Verordening voor de overbrenging van Afvalstoffen)	450	767	250	22	75	165
Kew (Kernenergiewet)	267	311	53	3	6	0
Wm/Wms (Wet milieubeheer/Wet milieugevaarlijke stoffen)	1 430	2 459	363	119	157	158
Wlv (Wet luchtverontreiniging)	187	46	8	0	3	0
Totaal	2 334	3 583	674	144 ⁴	241	323

¹ Bedrijfscontroles, transportcontroles en geblokkeerde of niet tot Nederland toegelaten transporten.

² Waarschuwingsbrieven, dwangsommen en dergelijke.

³ Bij het openbaar Ministerie ingediende processen-verbaal.

⁴ Vanaf 1999 wordt het aantal waarschuwingen niet meer gerapporteerd, waardoor dit getal veel lager lijkt uit te komen dan in 1998.

1.6 Douane

In onderstaande tabel zijn de resultaten van de controles door de Douane weergegeven.

regeling	aantal controles		aantal niet-conform	
	1998	1999	1998	1999
EVOA	5 748	4 004	687	583
CFK's	–	538	–	52
vuurwerk	–	661	–	75
Cadmium	–	3 215	–	319
(Overig) Wms	3 592	859	364	108
Kew	–	467	–	5
totaal	9 340	9 744	1 051	1 142

1.7 Staatstoezicht op de Mijnen

Het Staatstoezicht op de Mijnen is, in het kader van de Mijnwet territoir en continentaal plat, belast met het houden van toezicht op de naleving van de regels voor de veiligheid en de gezondheid van de in de mijnbouw werkzame personen. Tevens is de dienst belast met de handhaving van de voor de mijnbouw geldende milieuwetgeving (bijv. de Wet milieubeheer). In de provincies, waar het Staatstoezicht op de Mijnen in het kader van haar toezichthoudende activiteiten betrokken is, zijn alle bestuurs-overeenkomsten door het Ministerie van Economische Zaken ondertekend. Het Staatstoezicht op de Mijnen participeert ook in dit verband in het hiervoor ingestelde Provinciaal Overleg. Echter gelet op de voor het Staatstoezicht op de Mijnen niet relevante handhavingsprioriteiten (bijvoorbeeld benzinstations) beperkt zich deze participatie voornamelijk tot agendalid.

Tabel: Controles en processen-verbaal door Staatstoezicht op de Mijnen in 1998 en 1999

kentallen handhaving	aantal controles		aantal processen-verbaal	
	1998	1999	1998	1999
Mijnwet Territoir	464	358	–	–
Mijnwet Continentaal Plat	121	96	5	6

Toezicht op de zorg voor het milieu aan de hand van het milieu convenant

Naar aanleiding van de ramp met «Piper Alpha» in 1988 heeft het Staatstoezicht op de Mijnen nieuwe instrumenten ontwikkeld om toezicht te gaan houden op systemen voor de zorg voor de veiligheid en de gezondheid van personen werkzaam in de mijnbouwindustrie alsmede de bescherming van het milieu.

Deze instrumenten gaan uit van een integraal toezicht op alle drie de aspecten (veiligheid, gezondheid en milieu) en richten zich op het adequaat functioneren van de Arbo- en milieuzorgsystemen binnen die bedrijven. Uitgangspunt hierbij is dat dergelijke zorgsystemen gebaseerd moeten zijn op de plan-do-check-cyclus (Deming Cirkel) zoals omschreven in de ISO 9001 voor kwaliteit en de ISO 14 001 voor het aspect milieu. De in 1995 ondertekende Intentieverklaring uitvoering milieubeleid olie- en gaswinningsindustrie wordt in dit kader als een belangrijk instrument beschouwd, vooral vanwege de resultaatverplichting voor de bedrijven om iedere vier jaar bedrijfsmilieuplannen op te stellen.

Deze plannen dienen na goedkeuring door het bevoegd gezag, voor deze de Ministerie van Economische Zaken, middels het plan-element ingebed te worden in het milieuzorgsysteem om te waarborgen dat het plan wordt uitgevoerd.

In het kader van haar adviserende taak van de Minister van Economische

Zaken maakt het Staatstoezicht op de Mijnen gebruik van haar toezicht-instrumenten om sturing te geven aan de bedrijven bij het opstellen van die bedrijfsmilieuplannen. Dit in het licht van het streven naar continue verbetering zoals is vereist in de milieunorm ISO 14001.

Op basis van het milieujaarverslag van de bedrijven controleert het Staatstoezicht op de Mijnen door middel van verificatie-inspecties de voortgang van de uitvoering van de beleidsmeerjarenprogramma's. Aan de hand van de bevindingen stelt het Ministerie van Economische Zaken jaarlijks haar oordeel over de voortgang vast en stuurt daar waar nodig de bedrijven bij.

Tegelijkertijd wordt periodiek een trendanalyse gemaakt van de stand van zaken met betrekking tot de te verwachten reductietaakstellingen in een bepaald jaar ten opzichte van het basisjaar 1990. In 1999 is geconstateerd dat voor de emissies van methaan, VOS (Vluchtige Organische Stoffen) en zwaveldioxide naar de lucht de overeengekomen reductietaakstellingen voor het jaar 2000 zullen worden gehaald. Echter de emissies van CO₂ en NO_x zullen eerder stijgen dan dalen door de toename van energiegebruik, die samenhangt met de noodzaak extra compressievermogen te installeren. Dit extra compressievermogen is nodig om aan de vraag van gas te kunnen blijven voldoen bij een dalende druk in de gasvelden als gevolg van het uitgeput raken van die velden. Mede in het kader van het Kyoto Protocol hebben deze emissies daarom extra aandacht gekregen in de tweede tranche beleidsmeerjarenprogramma's (1999-2002).

Ook de emissie van olie naar zeewater is aanzienlijk gereduceerd: tot minder dan één derde. Voor andere componenten, die naar het zeewater worden geëmitteerd, ontbreken voldoende betrouwbare gegevens en zijn met de branche afspraken gemaakt om meer betrouwbare gegevens te genereren om een goede trendanalyse te kunnen maken. Met de branche zijn tevens richtlijnen afgesproken om te komen tot verbetering van het emissieregistratie- en rapportagesysteem. Nog steeds gaat bij het reguliere toezicht houden de bijzondere aandacht uit naar het adequaat functioneren van de in werking zijnde milieuzorgsystemen. Inmiddels heeft van de tien mijnondernemingen één mijnonderneming het ISO 14 001 certificaat ontvangen.

1.8 Waterschappen

De onderstaande gegevens zijn gebaseerd op de niet-gecumuleerde uitkomsten van een Unie-enquête die door ruim 80% van de waterschappen tijdig is ingeleverd. De onderstaande getallen kunnen in werkelijkheid tot 20% hoger uitvallen.

Over het jaar 1999 hebben de waterschappen minimaal 4750 overtredingen geconstateerd, waarvan 25% werd gekwalificeerd als «ernstige» overtreding. De meeste overtredingen hadden betrekking op een overtreding van vergunningsvoorschriften. Ook overtredingen van het Lozingenbesluit glastuinbouw Wet verontreiniging oppervlaktewateren kwamen met enige regelmaat voor. Op overtredingen wordt door waterschappen op verschillende manieren gereageerd. In verreweg de meeste gevallen wordt bestuursrechtelijk opgetreden. In eerste instantie krijgt de overtreder een waarschuwing; dit gebeurde in 4130 gevallen. De waterschappen hebben in 800 gevallen dwangsommen opgelegd. In 95 zaken werd bestuursdwang aangezegd, deze werd in 80 zaken ook ten uitvoer gebracht. In 96 gevallen werd een gedoogbeschikking afgegeven, in 10 zaken kon de overtreding door middel van vergunningverlening worden gelegaliseerd. In 10 gevallen was het intrekken van de vergunning noodzakelijk. In ruim 590 zaken werd een overtreding strafrechtelijk vervolgd in de vorm van het opmaken van een procesverbaal, of een verkort procesverbaal in het kader van het lik-op-stuk-beleid. Hierbij moet worden aangetekend dat in een enkel proces-verbaal soms meerdere overtredingen werden meegenomen.

Van de waterschappen zijn door de Unie geen kwantitatieve gegevens verzameld over de jaren 1997 en 1998, het aangeven van een ontwikkeling in de handhaving wordt daardoor bemoeilijkt. Veel waterschappen geven echter aan dat zij in de afgelopen jaren zijn overgegaan tot een procesmatige, planmatige benadering van de handhavingstaak, in plaats van incidenteel optreden tegen overtredingen, hetgeen tot bevredigende resultaten leidt. Een mooi voorbeeld daarvan vormt een handhavingsactie in de glastuinbouw die door het hoogheemraadschap van Delfland is gehouden. Als gevolg van deze actie, waarbij circa 900 overtredingen werden geconstateerd, is een groot aantal verplichte voorzieningen aangelegd door de tuinders. In de komende periode zal de aandacht van de handhavers in grote mate gericht zijn op de aanpak van diffuse bronnen. Met name de handhaving van recente regelgeving zoals het Lozingenbesluit open teelt en veehouderij en het Bouwstoffenbesluit zal veel van de capaciteit van de waterschappen vergen.

1.9 Provincies

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de inrichtingsgebonden handhavingsactiviteiten van de provincies. De provincies voeren daarnaast ook handhavingsactiviteiten buiten inrichtingen uit. Deze zijn in de tabel niet opgenomen.

	aantal inrichtingen op 31-12-99	aantal preventieve controles in 1999	aantal repressieve controles in 1999	verhouding preventief/repressief	aantal bedrijven waarbij overtredingen zijn vastgesteld	aantal bestuurlijke waarschuwingen in 1999	aantal opgelegde sancties in 1999	aantal keren dat aangifte is gedaan t.b.v. strafrechtelijk onderzoek en opsporing
Groningen	170	893	72	12,4	28	9	1	7
Fryslân	304	*	*	*	*	50	9	0
Drenthe	175	716	117	6,1	77	12	3	9
Overijssel	210	443	223	2,0	*	49	4	*
Gelderland	693	**	**	**	517	14	14	4
Utrecht	228	**	**	**	***	109	1	0
Flevoland	69	177	62	2,9	28	237	3	5
Noord-Holland	565	1 147	341	4,4	277	69	6	41
Amsterdam	105	169	86	2,0	59	86	59	6
Zuid-Holland	815	1 833	1 124	1,6	*	333	33	80
Zeeland	188	726	219****	3,3	59	7	5	15
Noord-Brabant	797	1 567	1 738*****	0,9	286	41	8	0
Limburg	411	326	341	1,0	*	57	16	77
totaal	4 730	7 997	4 323	–	1 331	1 073	162	244

* geen gegevens beschikbaar

** geen gedifferentieerde registratie preventief-repressief aanwezig

*** geen gegevens beschikbaar (gegevens staan in afzonderlijke bezoeksrapporten)

**** schatting

***** opgemerkt wordt dat in Noord-Brabant de preventieve controle en eerste hercontrole gelijktijdig plaatsvinden

Geconstateerde overtredingen

Landelijk zijn door de provinciale handhavers in 1999 bij 1331 bedrijven overtredingen geconstateerd. Het gaat hierbij om overtredingen op onderdelen die essenties van de vergunningen vormen. Lichtere overtredingen zijn in het overzicht niet opgenomen.

Bij 31% van de bedrijven is in 1999 tijdens een preventieve controle een overtreding geconstateerd. Dit betekent dat gemiddeld bij 16% van de preventieve controles een overtreding wordt opgemerkt.

Sancties bij overtredingen

Na het constateren van een overtreding voert de provincie een hercontrole uit (ook bij de «lichtere» overtredingen). In 1999 heeft in 52% van het aantal preventieve controles een hercontrole plaatsgevonden. Voor het bereiken van naleving zijn, indien bij hercontrole de naleving niet is hersteld of indien de overtreding zodanig ernstig is dat onmiddellijk tot actie wordt overgegaan, 1073 bestuurlijke waarschuwingen uitgegaan.

De bestuurlijke handhavinginstrumenten waarover de provincies beschikken zijn in de onderstaande tabel weergegeven met het aantal keren dat deze landelijk in 1999 zijn toegepast.

Door de provincies opgelegde sanctie	aantal in 1999
bestuursdwang	46
dwangsom	106
intrekken van de vergunning	5
deel van de inrichting sluiten	1
gehele inrichting sluiten	4
totaal	162

1.10 Gemeenten

Door de VNG, de Stichting Natuur en Milieu en de provinciale milieu-federaties is het project gemeentelijke milieumonitoring gestart, waaraan circa 140 gemeenten meedoen.

Als eindresultaat van het project dienen de deelnemende gemeenten in 2002 over een uitgeteste milieumonitor te beschikken, die in de reguliere organisatie is ingebed. Het opstellen van een gemeentelijke milieumonitor kan voor de gemeenten als doel hebben inzicht te verkrijgen in de milieusituatie in de gemeente en/of de resultaten van de uitvoering van het milieubeleid (als basis voor het opstellen van beleid).

Landelijk is er door de verschillende overheidspartijen een monitor voor overheidsprestaties ontwikkeld, waarin 28 voor gemeenten relevante indicatoren zijn opgenomen. Deze monitor heeft als doel op landelijk niveau inzicht te verkrijgen in de uitvoering van het milieubeleid van de verschillende overheden. Op basis van de landelijke milieumonitor kan een gemeentelijke milieumonitor opgezet worden. Het is aan de individuele gemeente om te kiezen op welke wijze (en met welk doel) aan de gemeentelijke milieumonitor invulling gegeven wordt. Gemeenten die deelnemen aan het hierbovengenoemde project worden gestimuleerd de landelijke indicatoren als uitgangspunt te nemen bij het opzetten van de gemeentelijke milieumonitor.

HOOFDSTUK 2: MIOT (MILIEU INLICHTINGEN- & OPSPORINGS-TEAM)

In het vorige voortgangsbericht bent u geïnformeerd over de oprichting van het MIOT (Milieu Inlichtingen- & Opsporingsteam). Na een voorbereidingsperiode van enkele weken is half maart van dit jaar het MIOT daadwerkelijk van start gegaan. Het team is gehuisvest in Zoetermeer in de nabijheid van het gebouw van de Divisie CRI van het Korps Landelijke Politiediensten, waar de binnenkort eveneens operationeel wordende LMG (Landelijke Milieugroep) is gevestigd. De LMG richt zich met name op de voorbereiding, de informatie rond milieucriminaliteit en het MIOT draagt zorg voor de feitelijke uitvoering.

Het MIOT heeft zo'n half jaar na zijn start een goed gevulde portefeuille. Er is een werkprogramma gemaakt waarin voor het eerste half jaar de prioriteiten zijn gesteld.

Bepalend voor de vraag of het MIOT wordt ingezet (toezicht- dan wel opsporingsonderzoeken) is de aanwezigheid van risico's voor gezondheid, veiligheid en/of milieu. Andere punten van overweging om het MIOT in te zetten kunnen zijn: de mate waarin de integriteit van de overheid in het geding is, specifieke deskundigheid en de vraag of de problematiek een internationaal karakter heeft.

Het werkprogramma is overeenkomstig de daarover bij de Instellingsbeschikking gemaakte afspraken in overeenstemming met het Landelijk Parket van het Openbaar Ministerie tot stand gekomen.

Naast hetgeen is opgenomen in het werkprogramma is het MIOT ook betrokken bij onderzoeken, die voortvloeien uit de actualiteit. Zo levert het MIOT expertise in de strafrechtelijke onderzoeken van respectievelijk de politiekorpsen Friesland en Twente naar de brand op 12 mei jl. bij ATF in Drachten en de vuurwerkramp op 13 mei jl. in Enschede.

Het MIOT voert momenteel zelfstandig één opsporingsonderzoek uit en werkt daarnaast (met inbegrip van de hierboven gemelde onderzoeken) in enkele opsporingsonderzoeken van uiteenlopende omvang samen met politiekorpsen en andere opsporingsdiensten. Verder heeft het team één toezichtactie uitgevoerd. Andere toezichtacties zijn in voorbereiding. In het kader van dit voortgangsbericht kan in het belang van de onderzoeken niet al te diep worden ingegaan op de inhoud ervan, omdat het nog lopende zaken betreft. Volstaan wordt daarom met het kort aangeven welke onderwerpen het betreft:

- Het MIOT voert op last van het Openbaar Ministerie te Maastricht strafrechtelijk onderzoek uit naar een Nederlandse producent van CFK's. Deze wordt er van verdacht de administratie over bepaalde schadelijke stoffen niet goed te hebben bijgehouden. Dit levert een verdenking op van het overtreden van het «CFK-besluit», van de Wet op de economische delicten. Meer uitgebreid is hierop ingegaan in de beantwoording van vragen van het lid Feenstra van uw Kamer (Kamervragen met antwoord 1999–2000, nr. 925, Tweede Kamer) gesteld naar aanleiding van een tv-uitzending van Netwerk op 9 februari van dit jaar over de op die dag gehouden doorzoeking. Het onderzoek wordt momenteel voortgezet en zal naar verwachting in het najaar 2000 worden afgerond.
- Samen met de politie Midden-West Brabant heeft het MIOT op last van het Openbaar Ministerie te 's-Hertogenbosch een strafrechtelijk onderzoek uitgevoerd naar een bedrijf dat methylbromide als bestrijdingsmiddel toepast bij gassing van levens- en genotmiddelen. Het bedrijf wordt er van verdacht de Bestrijdingsmiddelenwet en de Wet milieugevaarlijke stoffen te hebben overtreden en wordt voorts verdacht van valsheid in geschrifte. Het opsporingsonderzoek is eind mei afgerond, het gerechtelijk vooronderzoek loopt nog.
- Op last van het Openbaar Ministerie te Rotterdam voert de Koninklijke Marechaussee met ondersteuning van het MIOT momenteel een strafrechtelijk onderzoek uit naar twee bedrijven (een adviesbureau en een laboratorium), die worden verdacht van valsheid in geschrifte en oplichting. De bedrijven waren ingeschakeld voor een onderzoek naar de aanwezigheid van asbest op de plaats waar militaire eenheden waren gelegerd in Kosovo (Prizren). Op 6 juni hebben opsporingsambtenaren bij de betrokken bedrijven doorzoekingen gedaan, waarbij administratie en laboratoriummonsters in beslag zijn genomen. Het verdere onderzoek zal nog geruime tijd duren.
- Het MIOT voert momenteel een toezichtonderzoek uit, waarbij het doel

is om uit combinatie van gegevens van diverse intermediaire organisaties, inzicht te verkrijgen in de aanwezigheid van Polychloorbifenylen (PCB's) binnen Nederland en de wijze waarop deze in het afvalstadium worden verwerkt. Het onderzoek is recent afgerond en kan mogelijk leiden tot strafrechtelijk vervolgonderzoek. De Tweede Kamer zal op de hoogte worden gesteld van de resultaten van de onderzoeken.

HOOFDSTUK 3: LANDELIJKE COÖRDINATIECOMMISSIE MILIEUWETHANDHAVING

3.1 Voorbereiding Prioriteiten 2001

De Landelijke Coördinatiecommissie Milieuwethandhaving (LCCM) heeft, na raadpleging van de samenwerkende handhavingsinstanties, de prioriteiten voor 2001 vastgesteld. De LCCM geeft de voorkeur aan meerjarige prioriteiten gelet op de investeringen van de handhavingspartners en het beoogde rendement.

De prioriteiten voor 2001 zijn: handhaving van het Bouwstoffenbesluit (reeds prioriteit in 2000), handhaving bij Probleembedrijven (reeds prioriteit in 2000) en handhaving van het CFK-besluit (nieuwe prioriteit). Deze laatste prioriteit is tot stand gekomen naar aanleiding van recente publicaties over CFK's van de Inspectie Milieuhygiëne («Hoe lek is het mandje» en «Hoe de scheepvaart het lek boven water houdt»). De Tweede Kamer vond deze rapporten voldoende reden om ze apart te agenderen bij het overleg over de milieuwethandhaving op 15 juni 2000. Het is duidelijk dat de Kamer een goede handhaving en naleving van de CFK-regels vereist vanwege het risico van aantasting van de ozonlaag door deze stoffen en de daaruit voortvloeiende hogere risico's op onder andere huidkanker. Daarnaast heeft de LCCM aanbevolen in 2001 de handhaving van de verschillende milieuwetten die van toepassing zijn in het «Buitengebied» voor te bereiden als prioriteit voor 2002. De faciliteringsprogramma's voor 2001 zijn thans in voorbereiding.

3.2 Uitvoering Prioriteiten 2000

A. Handhaving Bouwstoffenbesluit

In de winterbrief werd aangekondigd dat het Ministerie van VROM en het Openbaar Ministerie een gezamenlijk project zouden starten waarin oplossingen worden aangedragen voor eventuele handhavingsproblemen. Het Ministerie van VROM en het Openbaar Ministerie voeren sinds begin dit jaar intensief overleg ter verbetering van de strafrechtelijke handhaving van het Bouwstoffenbesluit en enkele afvalstoffenbesluiten. Onderzocht wordt de mogelijkheid om het normadressaat van het Bouwstoffenbesluit (degenen op wie het besluit betrekking heeft) uit te breiden binnen de grenzen van de Wet bodembescherming.

Uit een korte inventarisatie (onder ca. 30 handhavende instanties) door het Landelijk Informatiepunt Milieuwethandhaving (LIM) komt naar voren dat er voldoende documentatie beschikbaar is, dat er vrijwel overal initiatieven worden ontplooid, maar dat de daadwerkelijke handhaving nog beperkt van de grond komt. De drempel om de handhaving actief op te pakken ligt hoog. De belangrijkste redenen hiervoor zijn:

1. De handhavers zijn onzeker om tot handhaving over te gaan. Dit wordt onder andere gevoed doordat de certificering van veel bouwstoffen nog niet geheel gereed was en door onzekerheid bij de handhavers over het gebruik van het handhavingsprotocol.
2. De gebruikers van de bouwstoffen zijn, volgens de handhavers, onvoldoende op de hoogte van het Bouwstoffenbesluit.

Naar aanleiding van de inventarisatie worden de volgende acties ondernomen:

Het faciliteringsprogramma van de LCCM zal zich er vooral oprichten om handhavers vertrouwd te maken met de handhaving van het Bouwstoffenbesluit en de daarbij te gebruiken bewijsmiddelen.

Vanuit het Ministerie van VROM zal worden bezien op welke wijze de voorlichting over het Bouwstoffenbesluit aan de gebruikers van bouwstoffen nog kan worden verbeterd.

Inmiddels is de «Programmering monitoring- en evaluatie Bouwstoffenbesluit» opgesteld. De eerste resultaten van deze meer uitgebreide evaluatie zullen medio 2001 beschikbaar zijn. De Kamer zal in de komende winterbrief nader geïnformeerd worden over de voortgang van het monitorings- en evaluatieprogramma.

B. Benzinetankstations (prioriteit in 2000)

De prioriteit is opgenomen in vrijwel alle provinciale en regionale uitvoeringsprogramma's. De provincies en gemeenten zijn door de Inspectie Milieuhygiëne en de LCCM verzocht om te rapporteren over de stand van zaken. Hieronder volgt een beschrijving van de resultaten per 31 augustus 2000.

Gegevensbronnen

Van de 537 gemeenten hebben 425 gemeenten (79%) gehoor gegeven aan het verzoek om de gegevens van de benzinestations in hun gemeente te actualiseren.

Van de twaalf provincies en de vier grote gemeenten hebben vier provincies geen gegevens verstrekt met betrekking tot de bodem- en grondwaterkwaliteit. Deze gegevens zijn voor het doel van deze brief minder geschikt. Daarom hebben de provincies besloten om de informatievoorziening hieromtrent te verbeteren.

Een overzicht van provincies en gemeenten die geen gegevens hebben verstrekt in het kader van deze landelijke handhavingsprioteit wordt gegeven in onderstaande tabellen.

Tabel: Provincies die geen gegevens hebben verstrekt per 31 augustus 2000

Flevoland
Friesland
Gelderland
Utrecht

Tabel: Gemeenten (gerangschikt per provincie) die geen gegevens hebben verstrekt per 31 augustus 2000

Provincie	Gemeente
Flevoland	Urk
Friesland	Lemsterland
Friesland	Nijefurd
Friesland	Schiermonnikoog
Friesland	Smallingerland
Friesland	Wymbritseradiel
Gelderland	Arnhem
Gelderland	Bemmel
Gelderland	Beuningen
Gelderland	Brummen
Gelderland	Dodewaard
Gelderland	Doesburg
Gelderland	Druten
Gelderland	Echteld

Provincie	Gemeente
Gelderland	Elst
Gelderland	Ermelo
Gelderland	Geldermalsen
Gelderland	Gendt
Gelderland	Gorssel
Gelderland	Groesbeek
Gelderland	Heumen
Gelderland	Huissen
Gelderland	Kesteren
Gelderland	Lingewaal
Gelderland	Maasdriel
Gelderland	Millingen aan de Rijn
Gelderland	Neerijnen
Gelderland	Putten
Gelderland	Rijnwaarden
Gelderland	Ruurlo
Gelderland	Steenderen
Gelderland	Tiel
Gelderland	Valburg
Gelderland	Vorden
Gelderland	Warnsveld
Gelderland	West Maas en Waal
Gelderland	Wijchen
Gelderland	Zaltbommel
Gelderland	Zevenaar
Groningen	Bellingwedde
Groningen	De Marne
Groningen	Pekela
Groningen	Scheemda
Groningen	Vlagtwedde
Groningen	Zuidhorn
Limburg	Hunsel
Limburg	Onderbanken
Limburg	Roermond
Limburg	Sevenum
Limburg	Weert
Noord-Brabant	Bernheze
Noord-Brabant	Boekel
Noord-Brabant	Boxmeer
Noord-Brabant	Cuijk
Noord-Brabant	Deurne
Noord-Brabant	Drimmelen
Noord-Brabant	Grave
Noord-Brabant	Haaren
Noord-Brabant	Heusden
Noord-Brabant	Landerd
Noord-Brabant	Loon op Zand
Noord-Brabant	Mill en Sint Hubert
Noord-Brabant	Ravenstein
Noord-Brabant	Steenbergen
Noord-Brabant	Tilburg
Noord-Brabant	Uden
Noord-Brabant	Woudrichem
Noord-Holland	Blaricum
Noord-Holland	Castricum
Noord-Holland	Diemen
Noord-Holland	Drechterland
Noord-Holland	Enkhuizen
Noord-Holland	Haarlemmermeer
Noord-Holland	Hilversum
Noord-Holland	Laren
Noord-Holland	Medemblik
Noord-Holland	Muiden
Noord-Holland	Nederhorst den Berg
Noord-Holland	Niedorp
Noord-Holland	Noorder-Koggenland
Noord-Holland	Oostzaan
Noord-Holland	Opmeer
Noord-Holland	Texel
Noord-Holland	Venhuizen
Noord-Holland	Weesp

Provincie	Gemeente
Noord-Holland	Wervershoof
Noord-Holland	Zandvoort
Utrecht	Amerongen
Utrecht	De Bilt
Utrecht	Doorn
Utrecht	Driebergen-Rijsenburg
Utrecht	Leersum
Utrecht	Loosdrecht
Utrecht	Montfoort
Utrecht	Vleuten-De Meern
Zeeland	Vlissingen
Zuid-Holland	Alkemade
Zuid-Holland	Jacobswoude
Zuid-Holland	Leiderdorp
Zuid-Holland	Naaldwijk
Zuid-Holland	Nederlek
Zuid-Holland	Nieuwerkerk aan den IJssel
Zuid-Holland	Nieuwkoop
Zuid-Holland	Pijnacker
Zuid-Holland	Rijnwoude
Zuid-Holland	Schipluiden
Zuid-Holland	Schoonhoven
Zuid-Holland	Ter Aar
Zuid-Holland	Vianen
Zuid-Holland	Vlist
Zuid-Holland	Warmond
Zuid-Holland	Wateringen

Daarnaast zijn recente gegevens verkregen van de volgende instanties: het Nederlands Meetinstituut (aantal gekeurde dampretour stage II-systemen; het vulpistool), de Stichting Collectief Financieel Zekerheidsfonds (het aantal aangevraagde en verstrekte financiële zekerheidstellingen), Kiwa N.V. certificatie en keuringen (het aantal verstrekte certificaten voor vloeistofdichte vloeren).

Resultaten

Op basis van de beschikbare gegevens kan een betrouwbare schatting gemaakt worden van het aantal thans in bedrijf zijnde stations: in Nederland zijn zo'n 4000 tankstations in bedrijf.

Met betrekking tot de drie belangrijkste kernbepalingen (vloeistofdichte vloer, dampretour bij de vulpistolen en de financiële zekerheidstelling) waaraan tankstations moeten voldoen, blijkt dat er sinds 1 juli 1999 een duidelijke verbetering in de situatie is opgetreden. Op dit moment voldoen 1600 tankstations aan de drie belangrijkste kernbepalingen. 2200 tankstations voldoen nog steeds niet aan tenminste één van de drie kernbepalingen en 500 stations aan geen van de drie kernbepalingen. In onderstaande tabel worden de gegevens van het Inspectie-onderzoek vergeleken met de stand per 31 augustus 2000.

	Vloeistofdichte vloer		Dampretourvoorziening		Financiële zekerheid	
	1999	2000	1999	2000	1999	2000
voldoet feitelijk en formeel	42%	63%	39%	45%	19%	51%
voldoet feitelijk	30%	23%	31%	35%	41%	15%
voldoet niet	28%	14%	30%	20%	40%	34%

Toelichting

De categorie «voldoet feitelijk en formeel» (= aan de eisen wordt voldaan en ook de administratie is in orde) is berekend door combinatie van de gegevens van de landelijke instanties en de opgave door de gemeenten. De categorie «voldoet feitelijk» (= administratie nog niet op orde) is gebaseerd op de gegevens van de gemeenten.

De categorie «voldoet niet» (= er wordt niet aan de eisen voldaan) is berekend door combinatie van de gegevens van gemeenten en landelijke instanties.

De handhaving

Van de 425 gemeenten die gereageerd hebben op het verzoek om de gegevens over benzinestations te actualiseren hebben 36 gemeenten aangegeven formele handhavingsacties ondernomen te hebben. Het gaat hierbij om zowel bestuursrechtelijke als strafrechtelijke maatregelen. Hierbij kan worden aangetekend dat bij vele gemeenten formele handhavingsacties pas onlangs gestart zijn of in voorbereiding zijn. Gezien het bovenstaande is de Inspectie Milieuhygiëne, zoals toegezegd in het Algemeen Overleg Milieuwethandhaving van 15 juni 2000, medio juli gestart met de aanpak van, naar schatting, circa 100 notoire overtreders. Inmiddels zijn er 30 processen-verbaal opgemaakt, waarbij tegelijkertijd de desbetreffende gemeente wordt gemaand om op te treden tegen de in gebreke blijvende tankstationhouder. Teleurstellend is dat de grote benzinemaatschappijen veelal aangegeven zich niet verantwoordelijk te voelen voor die stations die onder hun merknaam opereren: formeel zijn zij veelal niet de eigenaar van het station en verwijst men naar de eigenaar/pomphouder. Een volledig overzicht van de resultaten van de handhavingsacties in 2000 van zowel gemeenten als de Inspectie Milieuhygiëne zal worden opgenomen in de volgende halfjaarlijkse voortgangsrapportage milieuwethandhaving. Deze rapportage zal tevens een overzicht omvatten van de in gebreke blijvende tankstations. Van verschillende zijden wordt aangedrongen op de publicatie van een dergelijke lijst. Ook de brancheverenigingen ondersteunen de publicatie van een dergelijke vanuit de optiek van (mogelijke) concurrentievervalsing. De afronding van de ingezette acties zal doorlopen in 2001 en derhalve de benodigde aandacht behoeven van de betrokken handhavingspartners. De nazorg van deze acties zal worden gemonitord.

C. Handhaving probleembedrijven

Over de wijze van rapportage van handhaving van probleembedrijven worden in de LCCM dit najaar de afspraken vastgelegd. De resultaten zullen in de komende halfjaarlijkse voortgangsrapportage worden opgenomen.

3.3 Afstemming Strafrecht–Bestuursrecht

De LCCM heeft een notitie «Afstemming Strafrecht–Bestuursrecht» opgesteld waarin een gemeenschappelijk kader wordt gegeven voor de samenwerking tussen de bestuurlijke en strafrechtelijke handhavende instanties. Een gecombineerde strafrechtelijke en bestuursrechtelijke aanpak levert duidelijk meerwaarde op zo blijkt uit de voorbeelden in deze notitie. De notitie is breed verspreid onder de partners om zo de samenwerking tussen straf- en bestuursrecht verder te bevorderen.

HOOFDSTUK 4: VOORTGANG BESTUURSOVEREENKOMSTEN

Stand van zaken ondertekening bestuursovereenkomsten

In de vorige halfjaarlijkse rapportage is vermeld dat nog niet alle gemeenten de bestuursovereenkomsten hadden ondertekend. Inmiddels hebben vijf van de zes gemeenten in de regio Zuid-Kennemerland, waar geen bestuursovereenkomst tot stand was gekomen, zich aangesloten bij de regio IJmond. De zesde gemeente, Haarlem, zal de overeenkomst Haarlemmermeer naar verwachting in september 2000 mede ondertekenen.

Van de andere acht gemeenten die in de vorige brief werden genoemd heeft Zevenaar zich inmiddels aangesloten bij een bestuursovereenkomst; de overige gemeenten (Brederwiede, Rheden, Neede, Vianen, Nederweert, Roermond en Weert) hebben dat nog niet gedaan.

Servicepunten milieuwethandhaving

Aan tien provincies (alle provincies met uitzondering van Fryslân en Drenthe) is inmiddels voor de periode tot en met 2003 een rijksbijdrage toegekend voor het oprichten en in stand houden van een of meer servicepunten milieuwethandhaving (SEPH's). De SEPH's bevinden zich nog in de startfase, waardoor het nog niet goed mogelijk is om het functioneren ervan te beoordelen. Belangrijk voor het goed functioneren van een SEPH is dat er hoogwaardig personeel beschikbaar is. Het aantrekken van geschikt personeel zorgt in sommige provincies voor vertraging. Er wordt momenteel een kwaliteitssystem opgezet voor de SEPH's, waarmee de kwaliteit van de werkzaamheden van het SEPH wordt geborgd.

Op landelijk niveau is bij Infomil het Landelijk Informatiepunt Milieuwethandhaving (LIM) ondergebracht. Het LIM voorziet de SEPH's van landelijke informatie, assisteert bij de voorbereiding van prioriteiten, organiseert bijeenkomsten van de SEPH's voor een optimale samenwerking, verwerkt resultaten van de SEPH's voor de LCCM enzovoort.

Op landelijk niveau zal op initiatief van VROM en het IPO gestart worden met een onderzoek naar de wijze waarop de informatie-uitwisseling moet worden vormgegeven. Infomil en LIM zijn hierbij nauw betrokken.

Opstellen en uitvoeren van handhavingsprogramma's

In alle provincies zijn de handhavingsprogramma's vastgesteld; de uitvoering is gestart. Over de resultaten van deze uitvoering is naar verwachting in de winterbrief meer te melden. De rapportage over de gezamenlijke prioriteiten staat vermeld in hoofdstuk 3.

De meeste projecten hebben een «trekker» op bestuurlijk niveau. Het beschikbaar stellen van capaciteit wordt nog wel eens als een knelpunt ervaren.

De landelijke prioriteiten zijn vrijwel in alle handhavingsprogramma's opgenomen. Daar waar dit niet het geval is, heeft dit veelal te maken met de regionale situatie. Er zijn bijvoorbeeld geen probleembedrijven, omdat de desbetreffende regio voornamelijk uit agrarisch gebied bestaat.

Ontwikkeling van meerjarenbeleidsvisies

De ontwikkeling van een meerjarenbeleidsvisie is van groot belang voor de provinciale handhaving. Hiertoe zijn in de meeste provincies reeds werkgroepen gestart. Over de inhoud en opzet en termijnen van realisatie van deze beleidsvisies is nog weinig bekend. Een gedragen en herkenbare visie op de handhavingsamenwerking is bijzonder belangrijk. Een dergelijke visie zou eind 2000 in alle provincies gereed moeten zijn.

Doorwerking bestuursovereenkomsten

De Inspectie Milieuhygiëne heeft onlangs een onderzoek afgerond naar de doorwerking van de bestuursovereenkomsten. De betrokkenheid van zowel bestuurders als handhavers bij de handhaving is toegenomen en de vrijblijvendheid is afgenomen. Echter de doorwerking van de bestuurs-overeenkomsten naar de handhavingspraktijk is nog onvoldoende. De eerste concrete resultaten als gevolg van de bestuursovereenkomsten zullen eind dit jaar zichtbaar gemaakt moeten kunnen worden.

HOOFDSTUK 5: VOORTGANG VAN BELEIDSVOORNEMENS

«Wie betaalt, bepaalt»

In november 1999 heeft de Tweede Kamer vragen gesteld over onder andere de betrouwbaarheid van intermediairs (laboratoria, adviesbureaus, aannemers) in de bodemsector naar aanleiding van het OM-rapport «Wie betaalt, bepaalt». In antwoord daarop heeft de minister van VROM toegezegd in de (bodem)regelgeving te zullen opnemen dat in gevallen waarbij overheidsbeslissingen in het spel zijn het onderzoek en de sanering moeten worden uitgevoerd door gecertificeerde intermediairs die door de minister zijn geplaatst op een witte (wettelijke) lijst.

Bij de beantwoording van de kamervragen werd de verwachting uitgesproken dat een systeem, opgezet voor overheidsbeslissingen, ook gebruikt zal worden door private partijen zoals banken, hypotheekverstrekkers en verzekeraars bij puur private transacties waarin bodemonderzoek en bodemsanering een rol speelt.

In de afgelopen maanden is het projectplan voor de werkzaamheden ter uitvoering van deze toezegging voorbereid. Daartoe is overlegd met vertegenwoordigers van diverse ministeries en de andere overheden. Het project voor de aanpassingen in de regelgeving zal na vaststelling van het projectplan ter uitvoering worden genomen. Er wordt naar gestreefd om in 2002 de ontwerp-regeling te publiceren.

Ook het ontwerp-Asbestverwijderingsbesluit is aangescherpt met betrekking tot de eisen aan intermediairen. Hierin is opgenomen dat de Minister een certificatie-instelling aanwijst.

Vuurwerkregels

Op 30 juni jl. heeft het Kabinet beraadslaagd over het huidige en toekomstige beleid ten aanzien van vuurwerk op basis van een notitie van de Minister van VROM. In die notitie is een evaluatie van bestaand beleid opgenomen en is een voorstel voor hoofdlijnen van toekomstige regelgeving beschreven.

Het kabinet heeft ingestemd met deze hoofdlijnennotitie en besloten de Minister van VROM als eerstverantwoordelijke bewindspersoon te belasten met de ontwikkeling van nieuwe integrale vuurwerkregelgeving. De nieuwe regelgeving zal op de inhoud van genoemde hoofdlijnennotitie gebaseerd worden, daarbij uiteraard rekening houdend met de uitkomsten en aanbevelingen van de Commissie Onderzoek Vuurwerkcramp (Commissie Oosting).

Inmiddels is de voorbereiding van toekomstige regelgeving in gang gezet en wordt tevens voor de tussenliggende periode interimbeleid voorbereid dat met name betrekking heeft op vergunningverlening en handhaving. Over de voortgang van deze beleidsontwikkelingen zal de Tweede Kamer, zodra meer concrete informatie beschikbaar is, worden geïnformeerd.

Intensivering CFK-controles

In het rapport «hoe lek is het mandje» is geconstateerd, dat uit koelinstallaties ieder jaar minstens 10% van de hoeveelheid koudemiddelen weglekt. Het betreffen CFK's, HCFC's en andere stoffen met een nadelige invloed op de ozonlaag of het klimaat. Tevens is uit een handhavingsactie van de Inspectie Milieuhygiëne die binnenkort wordt afgerond gebleken, dat bij veel koelinstallaties onvoldoende preventief onderhoud plaatsvindt, waardoor de kans op grote lekkages toeneemt.

Vanaf 1 november 2000 zal daarom gedurende een jaar een aanmerkelijke intensivering van de CFK-controles plaatsvinden. Circa tien medewerkers werkzaam voor de Inspectie Milieuhygiëne zullen dan meer dan 1000 bedrijven met koelinstallaties controleren op naleving van de CFK-regelgeving. Ook het verbod op bijvullen van koelinstallaties met CFK's (verboden per 1-1-2001 op grond van de nieuwe EU-Verordening inzake stoffen die de ozonlaag aantasten) zal dan gecontroleerd gaan worden. Ook gemeenten en provincies zullen in het kader van een gezamenlijk LCCM-project het komend jaar meedoen met de intensivering van de CFK-controles.

Conform toezegging aan de Kamer zal in het vierde kwartaal van 2000 een plan van aanpak gepresenteerd worden om de enorme lekkages van koudemiddelen bij de zeescheepvaart aan te pakken. Overleg tussen de Inspectie Milieuhygiëne, de Scheepvaartinspectie en de scheepvaartbranche is daarover momenteel gaande.

Afvalfrituurvet in diervoeders

In de voorgaande voortgangsrapportage is aangegeven dat er geen mogelijkheden werden gezien om grensoverschrijdend transport van afvalfrituurvet te controleren door middel van een vergunningensysteem (in het kader van de EVOA-richtlijn). Dit omdat door een besluit van de OESO frituurvet expliciet op de groene lijst is opgenomen onder het hoofd «afvalstoffen, afkomstig van de agrovoedingsindustrie». Achtergrond van dit besluit was de veronderstelling dat de kwaliteit van afvalfrituurvet zodanig is dat controle op overbrenging niet nodig zou zijn. Gezien de incidenten met het gebruik van afvalfrituurvet acht ik een extra controle-mogelijkheid op de import van afval(frituur)vetten gewenst. Mijns inziens biedt het OESO-besluit toch de mogelijkheid om voor een deel van de afvalvetten, namelijk die (afval)vetten die niet afkomstig zijn van de agrovoedingsmiddelenindustrie (maar van bijvoorbeeld de horeca en van zorginstellingen) wel een vergunningensysteem te hanteren in het kader van de EVOA. Mijn inzet is dan ook, om na een overgangperiode tot 31 december 2000, voor de overbrenging van afval(frituur)vetten, niet afkomstig van de agrovoedingsmiddelenindustrie een controleprocedure conform artikel 10 van de EVOA te eisen, tenzij andere systemen met vergelijkbare controle-mogelijkheden ook voldoende de kwaliteit van de afvalstoffen waarborgen. Met zo'n extra controle-mogelijkheid wordt een extra waarborg verkregen dat voor diervoederdoeleinden gebruikte frituurvetten voldoen aan de gestelde eisen. Mijn inzet is om dit ook op Europees niveau te bewerkstelligen.

Nationaal is, getrokken door het ministerie van LNV, een project Leemten wet- en regelgeving in verband met de Kadernota voedselveiligheid gestart. Dit project is erop gericht om te bezien in hoeverre de regelgeving van de Wet milieubeheer aangepast dient te worden om te voorkomen dat de toepassing van afvalstoffen bij voedselproductie tot problemen leidt en om adequaat te reageren in gevallen dat er zich een probleem voordoet. Bij de Kadernota voedselveiligheid zult u over de uitkomsten van dit project worden geïnformeerd.

Kwaliteit milieuverlagen

Sinds korte tijd worden de emissiegegevens van bedrijven verzameld met behulp van de milieujaarverslagen van bedrijven.

In 1999 zijn er door het bedrijfsleven op vrijwillige basis en vooruitlopend op de wettelijke regeling 166 verslagen geproduceerd. Deze verslagen hebben betrekking op het jaar 1998. Van deze verslagen vertoonde 60% op één of meer punten onvolkomenheden.

In 50% van de gevallen bleken de brandstof- en CO₂-gegevens niet of onvoldoende aanwezig. Hierdoor was het niet mogelijk om een duidelijk onderscheid te maken tussen CO₂ ten gevolge van verbranding en CO₂ ten gevolge van procesemissies. Dit onderscheid is ten behoeve van internationale rapportages wel van belang.

In 30% van de gevallen zijn in de afvaltabel bedrijfsspecifieke namen gebruikt, waardoor toedeling naar de gewenste standaard afvalcategorieën niet zonder meer mogelijk was.

In 26% van de gevallen zijn de koolwaterstofemissies onjuist of onvolledig ingevuld, waardoor het moeilijk werd om landelijke totalen te berekenen. Door TNO en CBS zijn vervolgens correcties uitgevoerd en de aldus verkregen emissiecijfers zijn gebruikt als input voor de Milieubalans, die in september zal verschijnen en voor het Emissie- en afvaljaarrapport, dat aan het einde van het jaar zal uitkomen. Gezien de aard van de onvolkomenheden is het niet mogelijk om voor deze emissiecijfers een onzekerheidsindicatie te geven.

Het is de bedoeling dat de milieuverlagen benut blijven worden om de milieuprestaties van de doelgroepen te blijven volgen en om als input te dienen voor het vaststellen van emissies. Om deze reden is een activiteitenprogramma gestart om de kwaliteit van de verslagen nog verder te verbeteren. In dit programma hebben validatie, kwantificering van de onzekerheden verbonden aan broeikasgassen, en digitalisering van milieuverlagen aandacht.

Op 1 januari 1999 is de wettelijke regeling in werking getreden, die aan 250 bedrijven de verplichting oplegt om uiterlijk 1 april 2000 het overheidsverslag over het jaar 1999 aan het bevoegd gezag aan te bieden. Het bevoegd gezag heeft vervolgens een tweetal maanden de tijd voor het uitvoeren van de validatie. Het publieksverslag over het voorafgaande jaar moet uiterlijk op 1 juli worden uitgebracht.

Door de Inspectie Milieuhygiëne is een onderzoek gestart naar de kwaliteit van deze nieuwe serie verslagen. Er wordt in dit onderzoek niet alleen gekeken naar de kwaliteit van de verslagen van de bedrijven, maar ook naar de kwaliteit van het uitgevoerde validatieproces door de bevoegde gezagen.

Ontdoenersonderzoek

Door het ministerie van VROM is opdracht verleend voor de uitvoering van het ontdoenersonderzoek. De rapportage wordt december 2000 verwacht. In relatie met de resultaten van het onderzoek zal tevens worden gezien of het mogelijk is om met inzamelaars en verwerkers van afvalstromen tot een convenant te komen met betrekking tot het gedachtengoed van het ontdoenersonderzoek. Voor wat betreft de primaire ontdoeners van afvalstoffen is dit gezien de grote omvang van deze doelgroep (in principe alle inrichtingen in Nederland) niet mogelijk.

Resterende punten uit het AO handhaving van 15 juni 2000

Marktmacht van grote afvalstoffenbedrijven

Gevraagd werd of geen misbruik wordt gevreesd van de door fusies en samenwerkingsverbanden steeds groter wordende afvalstoffenbedrijven. Indien zich gevallen zouden voordoen waarin misbruik van machtsposities wordt vermoed dan zullen deze worden aangemeld bij de Nederlandse mededingingsautoriteit (NMA). De middelen die het NMA ten dienste staan worden voldoende geacht om eventueel misbruik van machtspositie tegen te gaan. Met betrekking tot dit onderwerp is op 10 april jl. het rapport «De afvalmarkt: structuur en ontwikkelingen» aan de Kamer aangeboden.

Verwerking accu's in Frankrijk

Gevraagd werd naar de stand van zaken. In ambtelijke contacten is informatie gekregen waaruit blijkt dat de verwerking van accu's bij het bedrijf Metal Blanc sinds mei 2000 conform de door de Franse bestuursrechter opgelegde eisen plaatsvindt. En marge van de Milieuraad van 22 juni jl. heb ik mijn eerdere, schriftelijke, verzoek om deze informatie te bevestigen nogmaals onder de aandacht van mijn Franse ambtgenoot gebracht. Tot op heden heb ik echter geen schriftelijke bevestiging ontvangen.

Vooruitlopen op EU-Richtlijn HOI's (havenontvangstinstallaties)

Vooruitlopend op de totstandkoming en inwerkingtreding van de EU Richtlijn HOI's is door V&W een project in gang gezet om te komen tot een intermediair voor het beheer van de indirecte financiering voor de verwijdering van scheepsafvalstoffen uit de zeevaart. Verder heeft de Nationale Havenraad op verzoek van V&W een model havenafvalstoffenplan ontwikkeld, dat nu als proef voor enkele havens zal worden uitgewerkt.

Juridisch instrumentarium

Op het terrein van verbetering van het handavingsinstrumentarium wordt een groot aantal activiteiten ondernomen. In de voorgaande voortgangsrapportage van 9 februari 2000 (de Winterbrief) is op de stand van zaken van twee daarvan ingegaan en voor het overige naar de voorliggende rapportage verwezen. Hierna zal summier worden ingaan op de inhoud van de activiteiten en de voortgang die daarbij is geboekt.

Wetsvoorstel verbetering handavingsbevoegdheden (26 929)

Dit wetsvoorstel, dat op 29 november 1999 bij de Tweede Kamer is ingediend, beoogt een betere en vooral duidelijkere toedeling van de bestuurlijke handavingsbevoegdheden op het terrein van de handhaving van enkele voorschriften – voor zogenaamde niet-inrichtingsgebonden activiteiten – in het hoofdstuk Afvalstoffen van de Wm, de Wbb en de Wms. Over dit wetsvoorstel is op 3 april 2000 advies uitgebracht door professor Michiels van de Universiteit Utrecht. Het verslag over het wetsvoorstel is vastgesteld op 23 mei 2000. Na de zomer zal de nota naar aanleiding van het verslag worden ingediend.

Verzamelwetsvoorstel handhaving

In het aan de Raad van State voorgelegde voorstel wordt de politie de formele bevoegdheid toebedeeld om toezicht te houden op de naleving van de milieuregelgeving. Verder wordt in dit voorstel de bestuurlijke en strafrechtelijke handhaafbaarheid verbeterd van voorlopige voorzieningen

van de voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State inzake een milieuvergunning of -onthefving. In het wetsvoorstel wordt voorts uitbreiding gegeven aan artikel 20.4, zodat ook beschikkingen op grond van artikel 18.12 Wm tot intrekking van een vergunning of ontheffing onmiddellijk van kracht (kunnen) worden. Over dit wetsvoorstel heeft de Raad van State in 1998 advies uitgebracht. De werkzaamheden aan dit wetsvoorstel zullen na de zomer weer worden hervat; het voorstel zal vervolgens zo snel mogelijk bij de Tweede Kamer worden ingediend.

Strafrechtelijke transactie in handen van de bestuurlijke handhavers (ontwerp-Transactiebesluit milieudelicten)

Op basis van dit besluit zal een aantal bestuurlijke handhavers voor de afdoening van bepaalde doorgaans eenvoudige milieudelicten een strafrechtelijke transactie kunnen voorstellen aan de overtreeders, binnen daartoe in de algemene maatregel van bestuur te stellen grenzen en onder toezicht van het Openbaar Ministerie. Na afloop van de betreffende proefprojecten (die tweeëneenhalf jaar gaan duren) zal worden besloten over verdere invoering van de transactiebevoegdheid respectievelijk over invoering van een bestuurlijke boete in het milieurecht. Het Centraal Justitieel Incasso Bureau in Leeuwarden zal de inning en invoer van de transacties verzorgen. Het Transactiebesluit is inmiddels in het Staatsblad verschenen (Stb. 2000, 320) en treedt per 1 november 2000 in werking.

Wetsvoorstel Handhavingsstructuur

Met het wetsvoorstel dat betrekking zal hebben op de organisatie, uitvoering en coördinatie van de milieuwethandhaving wordt beoogd voorzieningen te treffen om de structurele en landsdekkende samenwerking van de milieuwethandhavers te kunnen verzekeren met het oog op een adequate milieuwethandhaving. Gedacht wordt aan de bevoegdheid om een bindende aanwijzing te geven om handhavingspartners zo nodig tot de orde te roepen of knopen door te hakken. Het eerste concept van het wetsvoorstel is medio 1999 aan de handhavingspartners voorgelegd. Op dit moment is bespreking van het voorstel in de LCCM gaande. In het hierboven genoemde advies van professor Michiels over het wetsvoorstel verbetering handhavingsbevoegdheden wordt tevens ingegaan op het hier aan de orde zijnde wetsvoorstel.

Onderzoek naar het milieustrafrecht

In 1998 is – naar aanleiding van een daarover aan het OM verzocht advies – een onderzoek gestart naar de toepassing en de werking van de artikelen 173a en 173b van het Wetboek van Strafrecht in de praktijk. Dit onderzoek richt zich op de volgende vragen. Leidt de huidige formulering van de genoemde bepalingen in de praktijk tot problemen waardoor een effectieve strafrechtelijke handhaving van milieuregels wordt belemmerd? Indien de voorgaande vraag bevestigend wordt beantwoord: op welke wijze zouden bedoelde bepalingen kunnen worden geherformuleerd waardoor het milieu beter wordt beschermd. Mede op basis van de uitkomsten zal worden gezien of er aanleiding bestaat om tot wetswijziging over te gaan. De resultaten van het onderzoek zullen naar verwachting in de tweede helft van 2000 ter beschikking komen.

Wetsvoorstel milieudoorlichting

Ook de werkzaamheden aan dit wetsvoorstel moesten bij gebrek aan capaciteit tijdelijk worden stil gelegd. Zij zullen na de zomer weer worden

hervat. De indiening van het wetsvoorstel milieudoorlichting bij de Raad van State wordt daardoor pas in 2001 verwacht.

Onderzoek met betrekking tot de procedures dwangsom en bestuursdwang

Medio juni is opdracht verleend aan de Universiteit Utrecht voor het uitvoeren van onderzoek met betrekking tot de huidige procedures voor de toepassing van bestuursdwang en last onder dwangsom. Onderzocht wordt waar het nodig is die procedures te verbeteren met het oog op evenwichtige bescherming van de bij dergelijke herstelsancties betrokken belangen van het bestuur, de overtreder en derden. Dit onderzoek is met name ook van belang voor het in voorbereiding zijnde wetsvoorstel vierde tranche Awb waarvoor de Commissie Scheltema op 7 september 1999 een voorontwerp heeft aangeboden. In dat voorontwerp wordt onder meer een regeling gegeven voor de invordering van bestuurlijke geldschulden. Deze regeling zal ook gaan gelden voor de geldschulden die zijn verbonden met de toepassing van twee bestuursrechtelijke herstelsancties, te weten voor de kosten van bestuursdwang en voor verbeurde dwangsommen. Het onderzoek zal in de eerste helft van 2001 worden afgerond.

Internationale handhavingsaspecten

IMPEL-TFS

Op 8, 9 en 10 mei 2000 werd de jaarlijkse TFS- conferentie (Transfrontier Shipment of Waste) gehouden in Caserta, een plaats onder de rook van Napels in Italië.

De activiteiten van het TFS-netwerk worden uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van het Europese netwerk voor de Implementation and Enforcement of Environmental Law (IMPEL).

Er namen 45 vertegenwoordigers uit 13 Europese landen deel. Nieuw in het gezelschap was Slovenië. De aanwezigheid werd, gelet op de geografische ligging en ook vanwege de beoogde toetreding tot de Europese Unie, zeer gewaardeerd.

Het belang van een goede bescherming van het milieu werd breed gesteund. Zeker in deze regio in Italië waar regelmatig fraude met afval is geconstateerd wordt de handhaving van de Europese afvalregels steeds belangrijker. Een schone natuur waarin geen afval is gedumpt is ook een randvoorwaarde voor een goed toeristisch beleid. Zo versterken diverse overheidsaanpakken elkaar tot voordeel van een beter milieu.

Tijdens de conferentie vond terugkoppeling plaats van uitgevoerde handhavingsacties en werden afspraken gemaakt over nieuw uit te voeren projecten. Resultaten van projecten betroffen een betere naleving door handhaving van de binnenscheepvaart en gezamenlijke handhaving van wegtransporten aan de grens. Verder blijkt uit gegevens van de Inspectie Milieuhygiëne dat meer dan 10% van het grensoverschrijdend afval per spoor gaat. Duitsland zal een internationaal project trekken voor handhaving van deze afvaltransporten.

Een ander onderwerp was de betrokkenheid van Interpol bij de bestrijding van internationale milieucriminaliteit. Door Interpol werd een presentatie gegeven over het werk van deze internationale politieorganisatie. Daarnaast werd de rol en betrokkenheid besproken met de deelnemers. Een voorstel voor intensivering van de taken van Interpol (voorgesteld als Green Interpol) wordt door de Inspectie Milieuhygiëne van VROM voorbereid.

Er werd ook een voorstel besproken voor verbetering van de handhaafbaarheid van de EVOA. Een gezamenlijk voorstel voor betere handhaafbaarheid en uitvoerbaarheid wordt in september 2000 aangeboden aan de

Europese Commissie met het verzoek dit te gebruiken bij de herziening van de verordening.

Green Interpol

Het initiatief voor verdergaande samenwerking bij de bestrijding van internationale milieucriminaliteit, waarbij voor Interpol een belangrijke taak wordt voorzien, «Green Interpol», kent de volgende ontwikkelingen. Van 29 tot en met 31 mei 2000 vond te Malmö in Zweden een «UNEP special session» plaats. Hier is aandacht gevraagd voor het Nederlandse voorstel de mogelijkheden te onderzoeken voor de versterking van internationale handhaving van milieuverdragen en de bestrijding van milieucriminaliteit via een «Green Interpol»-constructie. Er was belangstelling en steun voor dit onderwerp, waaraan tevens in de «Malmö Declaration» werd gerefereerd.

Daarnaast is aandacht gevraagd voor de bestrijding van internationale milieucriminaliteit in IMPEL-verband. VROM (HIMH en IMZ) heeft tijdens de plenaire bijeenkomst in Porto, 24, 25 en 26 mei jl. het initiatief genomen voor het organiseren van een handhavingsconferentie in 2001 om de rol en betrokkenheid van politie en justitie bij de bestrijding van milieucriminaliteit in Europa verder gestalte te geven. De rol, taken en verantwoordelijkheid van Interpol komen hier nadrukkelijk aan de orde. Op 4 en 5 juli jl. heeft overleg plaatsgevonden tussen VROM (HIMH en IMZ) en het hoofdkwartier van Interpol te Lyon. De mogelijkheden voor een intensivering van de milieutaak van het bestaande Interpol zijn besproken en mogelijke, toekomstige taken zijn geïnventariseerd. Vervolgbesprekingen met Interpol zullen na de zomer plaatsvinden. Een van de voorstellen is om in de toekomstige richtlijnen voor de handhaving van multi-laterale verdragen (het Montreal Protocol, de Bazel Conventie en het CITES Verdrag) van UNEP de rol en functie van Interpol bij de handhaving van deze verdragen op te nemen. De eerstvolgende bespreking over de richtlijnen is gepland in dit najaar.

Europees strafrecht

Europa heeft het strafrecht ontdekt daar waar het gaat om de bescherming van het milieu. Vanaf 4 november 1998 ligt de «European Convention on the Protection of the Environment through Criminal Law» voor de lidstaten gereed voor ondertekening. Nederland is actief betrokken geweest bij de totstandkoming van het verdrag, en is ook voornemens het spoedig te ondertekenen. De samenwerking tussen de strafrechtelijke autoriteiten in de lidstaten gaat gemakkelijker als er ook sprake is van vergelijkbare wetgeving. De «European Convention on the Protection of the Environment through Criminal Law» heeft onder andere een verbeterde samenwerking tot doel. In de toelichting wordt beschreven dat op dit moment wereldwijd administratieve organen met de uitvoering van milieuwetgeving zijn belast. Het primaat van de handhaving ligt dan ook bij de administratie. Het strafrecht is in deze situatie volgend. Dit wordt ook wel de administratieve afhankelijkheid van het strafrecht genoemd. Het verdrag breekt tot op zekere hoogte met de administratieve afhankelijkheid. Het onderscheidt drie categorieën regelgeving. Handelen conform een vergunning van de overheid sluit strafrechtelijke aansprakelijkheid niet uit, zodra er sprake is van (een significant risico van) ernstig letsel of de dood als gevolg van dit handelen. Een vergunning legaliseert weliswaar zekere activiteiten, maar geeft daarmee geen absolute rechten aan de vervuiler. Men spreekt in zo'n geval van «an autonomous offence». Aan het strafrecht wordt nadrukkelijk een zelfstandige betekenis toegekend.

Dan is er vervolgens een tussencategorie. Het verdrag regelt dat de lidstaten het illegaal verwijderen, verwerken, opslag, transport, in- en

export van gevaarlijk afval in hun nationale wetgeving strafbaar stellen als dit opzettelijk dan wel verwijtbaar is gebeurd. Hetzelfde geldt voor het illegaal in werking hebben van een bedrijfs(onderdeel) waarbij er substantiële schade wordt toegebracht aan de kwaliteit van de lucht, het water, de bodem, dieren en planten. Het verdrag heeft het hier over «unlawful»-gebruik. Met andere woorden; in deze gevallen is er sprake van administratieve afhankelijkheid.

De laatste categorie heeft betrekking op «Other criminal offences or administrative offences». Die zijn het best te vergelijken met de overtredingen die in Nederland via de Wet Economische Delicten zijn strafbaar gesteld. Voor veel lidstaten betekent het verdrag dat men de positie die het milieustrafrecht op dit moment in de nationale wetgeving inneemt zal moeten herzien. Het zal een intensivering van de strafrechtelijke handhaving betekenen en daarmee ook een groeiende behoefte aan samenwerking tussen lidstaten. In het verdrag wordt in de preambule het belang van die samenwerking ook benadrukt.

CLEEN

Op 25 en 26 mei jl. heeft in Athene de eerste conferentie plaatsgevonden van CLEEN, de acroniem voor Chemical Legislation European Enforcement Network, het netwerk van Europese milieuwethandhavers voor stoffen- en productenwetgeving. Deelnemers aan deze conferentie waren de milieu-inspecties, de douaneautoriteiten en beleidsmakers van alle Lidstaten en Noorwegen, evenals vertegenwoordigers van de Europese Commissie en de Amerikaanse EPA (Environmental Protection Agency). Het doel van deze eerste Conferentie was om gezamenlijke afspraken over de strategie en de werkwijze van CLEEN te maken. Twee belangrijke conclusies waren onder meer om de Toetredende Lidstaten (tot de EU) in een vroeg stadium te betrekken bij de activiteiten van CLEEN, zodat tijdig aan de Europese stoffen- en productenwetgeving voldaan kan worden. Daarnaast heeft CLEEN een belangrijke rol richting de Commissie om te bewerkstelligen dat Europese stoffen- en productenwetgeving uitvoerbaar en handhaafbaar is. Dit zal gebeuren in overleg met IMPEL.

De twee eerste projecten zijn het EuroCad project (voor de cadmium Richtlijn 91/338/EC) en EurOzone project (voor de nieuwe CFK Richtlijn die EC 3093/94 op 1 oktober 2000 vervangt). In de loop van 2001 zal rapportage over de naleving van deze Richtlijnen binnen de EU plaatsvinden. Daarnaast is afgesproken dat er verdere gezamenlijke handavingsacties gestart zullen worden. De tweede CLEEN conferentie staat gepland voor september 2001 in Wenen.

Aanbeveling minimumcriteria voor milieu-inspecties

In maart 2000 heeft de Milieuraad een gemeenschappelijk standpunt bereikt over een «Aanbeveling Minimumcriteria voor Milieu-Inspecties in de lidstaten». Doel van de aanbeveling is om te komen tot kwalitatief goede en consistente handhaving van EU-milieuregelgeving. De aanbeveling is van belang om de verschillen in milieuwethandhaving tussen de lidstaten te verkleinen. De aanbeveling heeft een brede reikwijdte en heeft betrekking op alle industriële installaties, andere ondernemingen en installaties die emissies naar lucht en/of water en/of afval veroorzaken en die vergunningplichtig zijn of een andere vorm van autorisatie behoeven. Met handhaving wordt in de aanbeveling zowel de strafrechtelijke als de bestuursrechtelijke handhaving bedoeld. De aanbeveling heeft dus gevolgen voor het OM en de politie en voor de Inspecties Milieuhygiëne, provincies, gemeenten, waterschappen, het Ministerie van Verkeer en Waterstaat (met name Rijkswaterstaat), het Staatstoezicht op de Mijnen, de Algemene Inspectiedienst, de Economische Controledienst en de

Douane. In de toekomst zal richting het Europees Parlement ook gerapporteerd dienen te worden over de uitgevoerde milieu-inspecties.

Ten behoeve van de uitvoering wordt thans bezien in hoeverre Nederland in de huidige praktijk reeds aan de aanbeveling voldoet en op welke wijze hieraan in de toekomst invulling gegeven kan worden. In LCCM-verband wordt bekeken in welke mate reeds aan de verplichtingen wordt voldaan en hoe aan deze en andere (wettelijke) monitoringsverplichtingen van de handhavingpartners een efficiënte invulling gegeven kan worden. Momenteel is er nog geen overeenstemming bereikt tussen de Raad, Commissie en het Europees Parlement, aangezien laatstgenoemde geen genoegen neemt met het instrument aanbeveling. Het Europees Parlement geeft de voorkeur aan een richtlijn als instrument. In de thans gestarte conciliatieprocedure zal gezocht worden naar een compromis.

INECE

Het Executive Planning Committee van INECE (International Network for Environmental Compliance and Enforcement) kwam in april in Den Haag bijeen om het werkprogramma voor de komende drie jaar vast te stellen. De bevordering van de handhaving van internationale milieuvverdragen zoals het Montreal Protocol, de Bazel-Convention en het CITES-Verdrag staan centraal. Daarnaast blijft de organisatie regionale handhaving-netwerken ondersteunen en biedt zij handhavers wereldwijd informatie en de mogelijkheid tot kennisuitwisseling o.a. door een website te onderhouden en een reguliere nieuwsbrief te verzenden. Eind 2001 zal men, nu voor de zesde keer, een internationale handhavingconferentie organiseren, met deelnemers uit de gehele wereld.

HOOFDSTUK 6: VOORBEELDEN UIT DE HANDHAVINGSPRAKTIJK

In dit hoofdstuk worden een aantal voorbeelden uit de handhaving-praktijk beschreven. Het gaat hierbij om gevallen waar samenwerking in de handhaving tot goede resultaten heeft geleid voor milieu, veiligheid en gezondheid. Ten eerste wordt kort verslag gedaan van recente branche-onderzoeken door de Inspectie Milieuhygiëne. Vervolgens komen handhavingvoorbeeldten aan de orde rond de thema's afval, gevaarlijke stoffen en producten en emissies naar het milieu.

6.1 Branche-onderzoeken door de Inspectie Milieuhygiëne

Chemische wasserijen

De Inspectie Milieuhygiëne heeft aan het einde van het eerste kwartaal van dit jaar in heel Nederland 57 chemische wasserijen (stomerijen) gecontroleerd op de naleving van een aantal kernbepalingen van het Besluit chemische wasserijen milieubeheer.

Om een uitspraak te kunnen doen over de in het genoemde besluit voorgeschreven gasdichtheid van scheidingswanden en plafonds zijn in 46 boven- of naastliggende woningen 47 metingen uitgevoerd naar het vóórkomen van perchloorethyleen (PER) in de binnenlucht. Uit indicatieve metingen in deze woningen is naar voren gekomen dat het binnenmilieu in alle gevallen wordt beïnvloed door de nabijheid van de chemische wasserij.

Van de 47 metingen bevinden slechts 14 (= 30%) zich beneden de norm die voor levenslange blootstelling als een veilige waarde wordt beschouwd voor de gehele bevolking.

Een en ander is zowel vanuit gezondheid als beleidsmatig oogpunt een niet aanvaardbare situatie en er worden thans in een groot aantal

gevallen, in overleg tussen de Inspectie Milieuhygiëne, de VNG en de betrokken gemeenten, maatregelen genomen om de blootstelling te verlagen.

Legionella: handhaving in samenwerking

De provincies controleren op de naleving van de regels van de Wet hygiëne en veiligheid zwemgelegenheden en het daarop gebaseerde Besluit zwembaden en sauna's. Legionella bleek de afgelopen periode een groot probleem, waarvoor bovendien nog geen wetgeving voorhanden was. Na de zomer van 2000 zijn aanpassingen voorzien van de Waterleidingwet, de Wet Hygiëne en veiligheid zwemgelegenheden en het Besluit Hygiëne en veiligheid zwemgelegenheden op dit punt. Conform afspraken in interprovinciaal verband heeft iedere provincie de zwembaden en sauna's gevraagd om een beheersplan op te stellen. Tevens hebben de provincies samen met de Inspectie Milieuhygiëne een quickscan-onderzoek laten doen bij in totaal 75 baden/sauna's. De provincies hebben de baden aangewezen, de Inspectie Milieuhygiëne heeft de monsterkosten betaald. In 13 baden of sauna's is legionella aangetroffen. Daar zijn vervolgens maatregelen getroffen en bijvoorbeeld douches buiten gebruik gesteld, tot er uit nieuwe monsters gebleken was dat er geen legionella meer aanwezig was. Inmiddels blijkt bijna iedere inrichting wel iets aan legionella-bestrijding te doen. Van een gestructureerde aanpak en een degelijk beheersplan is meestal nog geen sprake. Gebleken is dat het uitgevoerde onderzoek effectief is geweest.

Uitvoering milieubeleidsvereenkomst verpakkingsdrukkerijen

In 1993 heeft het ministerie van VROM een milieubeleidsvereenkomst afgesloten met onder meer de bedrijfstak Grafische industrie en verpakkingsdrukkerijen (Kartoflex en KVG) en de VNG. In deze overeenkomst zijn onder meer afspraken gemaakt over de emissiereductie van oplosmiddelen bij verpakkingsdrukkerijen. De bedrijven hadden daarbij verschillende mogelijkheden; het toepassen van oplosmiddelarme inkt, lakken en lijmen, het installeren van een terugwininstallatie of het plaatsen van een naverbrandingsinstallatie. De maatregelen moesten uiterlijk in 1998 zijn gerealiseerd.

De Inspectie Milieuhygiëne heeft in de eerste helft van 2000 een onderzoek uitgevoerd naar de naleving van de afspraken bij deze bedrijven. Primaire doelgroep van het onderzoek waren de 13 grote verpakkingsdrukkerijen met een oplosmiddelgebruik van meer dan 150 ton. Uit het onderzoek blijkt dat 10 van de 13 grote verpakkingsdrukkerijen nog niet de vereiste maatregelen hebben genomen. Overigens wordt verwacht dat de situatie medio 2001 belangrijk zal zijn verbeterd. Dan zullen vermoedelijk 8 van de 13 bedrijven de vereiste maatregelen hebben genomen en aan de eisen voldoen.

De emissie van alle verpakkingsdrukkerijen bedroeg in 1990 ongeveer 9500 ton. Op basis van de onderzoeksgegevens wordt ingeschat dat de emissie van deze groep bedrijven in 1999 8100 ton bedroeg. Dit cijfer zal op basis van de huidige verwachtingen teruglopen naar 4000 ton in 2001. Daarmee is een belangrijke reductie gerealiseerd. De doelstelling voor 1999 van 1700 ton is daarmee evenwel bij lange na niet gehaald. Om deze doelstelling alsnog en zo spoedig mogelijk te realiseren is het gewenst dat gemeenten maximaal gebruik maken van hun bevoegdheden in het kader van de Wet milieubeheer. Vergunningen moeten worden geactualiseerd en waar nodig zal handhavend moeten worden opgetreden.

De Inspectie Milieuhygiëne heeft de betrokken gemeenten inmiddels aangesproken op hun taak in het kader van de Wet milieubeheer en verzocht handhavend op te treden dan wel zo spoedig mogelijk, door middel van het verlenen van een adequate vergunning, een situatie te

creëren die handhavend optreden mogelijk maakt. De Inspectie zal de ontwikkelingen bij de bedrijven, die de maatregelen nog niet genomen hebben, bewaken. Op deze wijze zal de beoogde doelstelling voor VOS van 1700 ton, zij het met een vertraging van enkele jaren, naar verwachting alsnog kunnen worden gerealiseerd.

Overigens kan worden vastgesteld dat de milieubeleidsovereenkomst met KVGO, Kartoflex en de VNG, ondanks alle inspanningen van genoemde organisaties, voor de reductie van VOS-emissies door verpakkingsdrukkerijen niet voldoende heeft doorgewerkt naar het niveau van de individuele bedrijven en gemeenten. De milieubeleidsovereenkomst en de druk van de bedrijfstakorganisaties is voor veel bedrijven niet voldoende gebleken om de investeringen te doen die voor de vereiste maatregelen noodzakelijk zijn. Voor het bereiken van de betreffende milieudoelstelling door deze bedrijven is het kennelijk nodig dat het bevoegde gezag beter aansluit bij de resultaten uit het vrijwillige spoor en actiever gebruik maakt van zijn wettelijke bevoegdheden op het terrein van de vergunningverlening en de handhaving.

Onderzoek vuurwerkbedrijven

Direct na de ramp met het vuurwerkbedrijf S.E. Fireworks BV te Enschede op 13 mei 2000 werd door de Inspectie Milieuhygiëne gelet op de crisissituaties de meetwagen van het RIVM gestuurd ter bescherming van de hulpverleners en omwonenden. De volgende dag is door de Inspectie Milieuhygiëne in samenwerking met de Inspectie Ruimtelijke Ordening een quick-scan onderzoek gestart naar de in Nederland aanwezige vuurwerkbedrijven die zich met consumenten en/of professioneel vuurwerk bezighouden. Een inventarisatie resulteerde in een lijst van 271 bedrijven. Bij 51 vuurwerkbedrijven werden controles uitgevoerd. Dit om te bezien of zich elders in Nederland soortgelijke, mogelijk gevaarlijke situaties (kunnen) voordoen en om een beeld te krijgen omtrent de milieuhygiënische voorwaarden die gesteld worden aan de bedrijven die zich met opslag van vuurwerk bezighouden. Het onderzoek heeft geresulteerd in een rapport dat op 27 juli aan de voorzitter van de Tweede Kamer is aangeboden.

Als referentie voor de beoordeling van de gecontroleerde bedrijven werden twee richtlijnen gehanteerd, namelijk de richtlijn uit het Handboek milieuvergunningen, van toepassing voor consumentenvuurwerk, en de interne richtlijn van het ministerie van Defensie (afdeling MILAN) van toepassing voor professioneel vuurwerk. Met name zijn de te bepalen effectafstanden een belangrijk resultaat van deze richtlijnen. Uit het onderzoek komt onder meer naar voren dat de gevaarstelling bij 34 (opslag-) bedrijven zodanig was dat de effectafstanden zich uitstreken tot voorbij de erfrens van de betreffende inrichting. Daarbij bevond zich in vier gevallen daadwerkelijk woonbebouwing binnen deze effectafstanden. De ligging van effectafstanden wordt in geen enkele gecontroleerde vergunning vermeld noch is dit expliciet in de advisering door Defensie (MILAN) aan de vergunningverlener vermeld. Tevens zijn op een aantal inrichtingen (veelal kleine) overtredingen geconstateerd. De gemeenten zijn, waar dit het geval is, op de hoogte gesteld door de Inspectie Milieuhygiëne van haar bevindingen met het verzoek om in voorkomende gevallen, zo mogelijk vooruitlopend op nieuwe regelgeving, de geconstateerde situaties te verbeteren. Tenslotte wordt in het rapport een aantal aanbevelingen gedaan ter verbetering van de vergunningverlening, de onderbouwing van de gehanteerde richtlijnen en mogelijke aanpassingen van wet- en regelgeving ten aanzien van de grootte van de effectafstanden.

Op grond van de bevindingen van het OM te Almelo wordt rekening gehouden met de mogelijkheid van verkeerde classificatie of etikettering van vuurwerk. Hierdoor kan meer professioneel, zwaarder vuurwerk zijn

opgeslagen dan zou mogen worden aangenomen. In een brief van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zijn de hulpverleners gewezen op de mogelijk hogere risico's als gevolg hiervan. Een onderzoek naar verkeerde etikettering is inmiddels van start gegaan. De kosten van onderzoek van monsters worden door het Rijk gedragen. Nader onderzoek naar classificatie zal door de Inspectie Milieuhygiëne worden uitgevoerd samen met de Rijksverkeersinspectie die verantwoordelijk is voor dit deel van de regelgeving in relatie tot transport.

Quick scan opslag chemicaliën

In april 2000 heeft de Inspectie Milieuhygiëne een handhavingsactie uitgevoerd bij 26 chemicaliëngroothandelaren waar sprake is van productie en/of handel én opslag van milieugevaarlijke stoffen. Tijdens de controles is in de eerste plaats gecontroleerd of de opslag van milieugevaarlijke stoffen voldeed aan de eisen zoals gesteld in de Europese richtlijn, CPR-15.2. De richtlijn CPR-15.2 bevat allerlei voorschriften voor opslagen met meer dan 10 ton gevaarlijke stoffen. Ook is de naleving van een aantal besluiten van de Wet milieugevaarlijke stoffen gecontroleerd, waarin voorschriften worden gesteld aan de informatie-overdracht van milieugevaarlijke stoffen (bijvoorbeeld etiketten, veiligheidsinformatiebladen).

Gebreken is dat ten aanzien van de opslag de situatie bij acht bedrijven beslist onvoldoende veilig is. Gebreken betreffen onder meer het ontbreken van deugdelijke voorzieningen voor de opslagplaatsen van gevaarlijke stoffen. Voorbeelden hiervan zijn het ontbreken van brandwerende voorzieningen, een vloestofdichte vloer, een brandbestrijdingssysteem, een detectiesysteem of een bluswateropvangvoorziening. Risico's voor de omgeving kunnen bij dergelijke bedrijven derhalve niet worden uitgesloten. Bij tien bedrijven is de situatie met matig beoordeeld: De gebreken zijn vergelijkbaar, maar van minder ernstige aard. Bij de overige zes bedrijven is de situatie als voldoende tot goed beoordeeld. De naleving van de Wet milieugevaarlijke stoffen bleek ook bij een groot aantal bedrijven niet in orde te zijn. Zo bleken 54% van de gecontroleerde veiligheidsinformatiebladen en 22% van de etiketten tekortkomingen te bevatten. Voorts bleken drie bedrijven geen informatie verstrekt te hebben aan de Europese Commissie over (milieugevaarlijke) stoffen. De bedrijven en het bevoegde gezag zijn van de bevindingen van de Inspectie Milieuhygiëne op de hoogte gesteld. In totaal zal er bij vijf bedrijven proces-verbaal worden opgemaakt.

Daarnaast zal bij zeker zeven bedrijven een bestuursrechtelijk handhavingstraject worden ingezet voor overtredingen van de Wet milieugevaarlijke stoffen. Een en ander heeft er inmiddels toe geleid dat door gecontroleerde bedrijven maatregelen zijn genomen. De Inspectie Milieuhygiëne zal blijven bewaken dat alle geconstateerde overtredingen zo snel mogelijk worden opgeheven.

6.2 Afval

Slagvaardige aanpak illegale opslag gevaarlijk afval en XTC-afval

In april 2000 werd tijdens een gezamenlijke actie van de regiopolitie Kennemerland, de milieudienst IJmond, de Unit Synthetische Drugs (USD) en de Inspectie Milieuhygiëne in en om een loods te IJmuiden een illegale opslag aangetroffen van 40 tot 50 ton (gevaarlijk) afval. Een deel hiervan was XTC-afval. De huurder van de loods te IJmuiden is aangehouden door de USD voor overtreding van de opiumwet. Aangezien een groot deel van de afvalstoffen was geïmporteerd uit Tsjechië, Roemenië, Zwitserland was de Inspectie Milieuhygiëne bij de zaak betrokken. In de loods werd een grote verscheidenheid aan afvalstoffen, grond-

stoffen en producten aangetroffen. De huurder van deze loods verhandelde verschillende soorten detailgoederen zoals knopen, zeep, paracetamol en kruidendrankjes aan reguliere handelaren. Daarnaast verkocht hij procesvaten voor de XTC-productie. Ook werd in deze loods gevaarlijk afval (sterke zuren en basen) aangetroffen in doorgeroeste vaten. De eigenaar en de huurder van de loods zijn geweest op de financiële consequenties. Binnen twee maanden is de loods ontruimd en zijn de afvalstoffen ter vernietiging overgebracht naar een afvalverwerkingsbedrijf. De hiermee gepaard gaande kosten zijn verdeeld tussen de eigenaar en de huurder van de loods. Tegen de huurder van de loods is proces-verbaal opgemaakt op grond van de Wet Milieubeheer. De zaak is overgedragen aan het parket Den Bosch waar de overtreding van de Wet Milieubeheer is gevoegd in een drugszaak tegen dezelfde verdachte. De verdachte zal zich op 1 september 2000 voor de rechter moeten verantwoorden.

Uit dit voorbeeld blijkt dat deze doortastende aanpak tot snel resultaat kan leiden. Een formele benadering van deze casus was problematisch geweest (verantwoordelijke niet bekend, onvermogen of failliet, langdurige terughaalprocedures zonder uitzicht op een oplossing).

De Inspectie Milieuhygiëne en de Unit Synthetische Drugs (USD) van de politie worden regelmatig geconfronteerd met illegale XTC-dumpingen. De opruimkosten zijn veelal voor de overheid, omdat de herkomst van het afval moeilijk te achterhalen is. Thans zijn methoden in ontwikkeling om de daders van XTC-dumpingen makkelijker op te kunnen sporen. De Inspectie Milieuhygiëne en USD hebben over deze problematiek overleg met de Amerikaanse autoriteiten.

Autobanden

Regelmatig worden handhavers van de milieuwetgeving geconfronteerd met opslagplaatsen van autobanden, waarvan de eigenaar failliet is of met de noorderzon vertrokken is. Omdat het risico op brand bij ongecontroleerde opslagdepots groot is, kan gesproken worden van gevaarlijke situaties.

Er zijn twee hoofdredenen waardoor deze situaties kunnen ontstaan. Allereerst is er het financiële gewin dat inzamelaars er toe aanzet om gebruikte autobanden (doorgaans met een negatieve economische waarde) in te zamelen, daar geld voor te ontvangen en vervolgens een opslagplaats met gebruikte autobanden achterlaten. De verwijderingskosten komen vervolgens voor rekening van de overheid. Voorts is het zo dat de verwerking van gebruikte autobanden stagneert, omdat de verwerkingsmethoden ontoereikend zijn. De consument betaalt bij afdanking van gebruikte autobanden een door de sector bepaalde «verwijderingsbijdrage», terwijl niet altijd duidelijk is of dit geld nuttig (dat wil zeggen voor een milieuverantwoorde verwerking) wordt ingezet. Ondertussen heeft overleg plaatsgehad tussen VROM, IPO en de sector om te bezien welke structurele maatregelen mogelijk zijn om in deze situatie verandering aan te brengen. Gedacht wordt aan een wijziging van het Besluit verwijdering personenwagenbanden, zodanig dat daarin een «om-niet»-bepaling wordt opgenomen; wanneer een ontdoener zijn gebruikte banden zonder kosten kan afgeven aan een inzamelaar of bewerker, is het voor malafide verzamelaars niet meer aantrekkelijk om gebruikte banden in te zamelen.

Alternatieve aanpak van een shredderbedrijf

Een shredderbedrijf overtreedt steeds weer de vergunningvoorschriften. Na ieder bezoek van de toezichthouder dient er handhavend te worden opgetreden. Er zijn dwangsommen opgelegd, maar het duurt lang voordat

ze geïnd zijn en ze sporen kennelijk het bedrijf onvoldoende aan tot verbetering van de naleving. Aangezien het hier overtrekking van de zogeheten kernvoorschriften betreft, is ook de officier van Justitie tot actie overgegaan en heeft hij een boete opgelegd. Het Bestuur en het Openbaar Ministerie constateerden dat dit niet leidde tot een andere handelwijze van dit bedrijf.

De houding van het management is onverschillig en niet coöperatief. In nauw overleg tussen provincie, Openbaar Ministerie en de advocaat van het bedrijf – en na tussenkomst van de meervoudige strafkamer – wordt besloten een externe milieumanager aan te stellen. Er worden protocollen opgesteld wie binnen het bedrijf waarvoor verantwoordelijk en waarop aanspreekbaar is. Er wordt een plan van aanpak voor een verbetertraject afgesproken en er wordt periodiek door de milieumanager aan provincie en Openbaar Ministerie verslag uitgebracht over de vorderingen. Daarbij heeft het Openbaar Ministerie bedreigd het bedrijf door de rechter te laten sluiten, als geen verbetering merkbaar is. Het traject is nog niet afgerond, maar positieve ontwikkelingen lijken zich af te tekenen. De eerste voorzichtige conclusie is dat de houding van het bedrijf in positieve zin verandert.

Zuivering van de afvalbranche

Een Amsterdams concern heeft ingestemd 1,6 miljoen gulden te betalen als schikking voor gepleegde milieuovertredingen. Beide directeurs hebben zich bovendien contractueel ertoe verbonden de komende vijf jaar op geen enkele wijze actief te zijn in de bewerking en verwerking van afval. Het opnemen van die voorwaarde – vastgelegd in het overnamecontract (het concern zou worden overgenomen door een ander bedrijf) – is door het Openbaar Ministerie als eis gesteld om tot de schikking te komen. De overtredingen betroffen onder andere het opmengen van afvalstoffen (ook wel «omkatten» genoemd), illegale lozingen, afval inzamelen zonder vergunning en het niet conform de voorschriften uitvoeren van asbestsaneringen, bodemsaneringen en afvoeren van verontreinigde grond. Ook had het bedrijf vreemdelingen in dienst zonder de benodigde vergunningen. Het merendeel van de geconstateerde overtredingen is aan het licht gekomen door onderzoek van het Topic Milieuteam (TMT). Dit is een van de twee provinciedekkende teams, waarin provincie, politie en Inspectie Milieuhygiëne permanent samenwerken in strafrechtelijk onderzoek onder leiding van het Openbaar Ministerie.

Veroordeling afvalverwerker

Op 29 mei 2000 heeft bij de meervoudige strafkamer van de rechtbank Rotterdam een vijftiental zaken (met in totaal 21 feiten) gediend tegen één van de grootste afvalverwerkers in ons land. De ten laste gelegde en bewezen verklaarde feiten (gepleegd in een periode van ongeveer 2 en een half jaar) bestonden onder meer uit: overtreding van de vergunningvoorschriften (o.a. betrekking hebbend op de onjuiste opslag van gevaarlijke goederen en het onjuist bijhouden van de administratie daaromtrent, overschrijden van emissie-eisen van uitgestoten rookgassen, niet of onvoldoende voldoen aan de registratieverplichtingen), ongeoorloofd lozen, overtreden van het Besluit luchtmissies afvalverbranding (o.a. te hoog dioxine gehalte in de geëmitteerde rookgassen), twee arbeidsongevallen en valsheid in geschrift (vervalsen van emissierapportages). De rechtbank heeft het bedrijf veroordeeld tot een boete van f 695 000.

AVR-AVB onder de loep

In januari 2000 is gestart met de voorbereidingen van een diepgaand onderzoek voor een half jaar bij AVR Oude Maasweg (voorheen AVB) in

Rotterdam-Botlek. Het project heeft gedraaid onder verantwoording van de stuurgroep Handhaving Probleembedrijven Rijnmond (HPR). De DCMR, Rijkswaterstaat, de Inspectie Milieuhygiëne en het Gemeentelijke Havenbedrijf Rotterdam hebben daartoe een projectgroep opgericht. Bij de uitvoering werden tevens bijdragen geleverd door de Arbeidsinspectie, de brandweer Rotterdam, en de regiopolitie Rotterdam.

Gedurende twee dagen is met alle instanties een integrale controle uitgevoerd en werden monsters genomen uit mengputten, opslagtanks en lozingspunten. Het bedrijf reageerde in eerste instantie wat verbaasd, echter na een korte toelichting is goed meegewerkt.

In totaal werden dertien overtredingen geconstateerd, voor drie daarvan werd procesverbaal opgemaakt. Voor alle overtredingen werd bestuurlijke handhaving ingezet, onder meer door het starten van een dwangsom-procedure voor de belangrijkste overtredingen. Verbeteringen zijn waargenomen in vergelijking tot een in 1995 uitgevoerd onderzoek. Voor de meeste overtredingen heeft het bedrijf al actie ondernomen. De werkwijze in projectteamverband heeft de samenwerking verstevigd tussen de verschillende diensten. Er heeft over en weer kennisoverdracht plaatsgevonden, hierdoor is meer begrip ontstaan voor elkaars werkzaamheden en de meerwaarde die de verschillende diensten voor elkaar kunnen hebben.

6.3 Gevaarlijke stoffen en producten

Misstanden asbestverwijderingsbranche

Mede naar aanleiding van de handhaving van het asbestverwijderingsbesluit bij scheepssloperijen zijn er contacten ontstaan tussen de Inspectie Milieuhygiëne en gecertificeerde asbestinventarisatiebedrijven. Via één van deze contacten werd het signaal afgegeven dat er ondanks alle waarborgen die de wetgever in de asbestverwijderingsketen heeft trachten in te bouwen nog zeer regelmatig sprake is van het ontduiken van de regelgeving. Voorbeelden hiervan zijn:

Werknemers van een laboratorium die door werknemers van een asbestsaneringsbedrijf van het werk afgeslagen worden omdat ze kritiek hadden op de wijze waarop de werkzaamheden waren uitgevoerd. Hoewel de VOAM-leden (= de laboratoria) besloten geen vrijgavemetingen meer voor dit verwijderingsbedrijf uit te voeren realiseert men zich wel dat er bedrijven zijn die dat toch zullen doen. Al vaker is ook binnen de laboratoriumbranche het idee geopperd om de bindingen tussen laboratoria en verwijderingsbedrijven volledig door te snijden door laboratoria toe te wijzen via een centraal meldpunt.

Asbestinventarisatiebedrijven worden benaderd door een aannemer met de vraag om twee maal een asbestinventarisatie uit te voeren bij eenzelfde pand. Tijdens de tweede inventarisatie zou men geen asbest meer aantreffen (de verwijdering hiervan «regelde» de aannemer immers zelf). Het tweede inventarisatierapport zou met het verzoek om een bouwvergunning naar de gemeente gestuurd worden.

Mede vanwege dit soort meldingen alsmede eigen constatering van misstanden in de asbestverwijderingsbranche is het item «asbest» voorgedragen als ketenonderzoek (zodat opeenvolgende schakels in de keten inzichtelijk worden) in 2001 door de Inspectie Milieuhygiëne.

Asbest, een milieuprobleem in samenwerking opgelost

Tijdens een bodemsanering, gecombineerd met hergebruik op een andere locatie van het vrijkomende materiaal, werd in dat materiaal asbest vastgesteld. De concentraties asbest waren ver boven de nieuwe hergebruiksnorm van 10 mg/kg. De provincie Noord-Holland sommeerde de saneerder, tevens hergebruiker en eigenaar van het materiaal, om voor 1 juli het materiaal af te voeren naar een stortplaats.

Asbesthoudend materiaal mag, volgens de acceptatiecriteria van de Noordhollandse stortplaatsen, alleen verpakt worden gestort. De stortcapaciteit voor verpakt materiaal is in Noord-Holland ongeveer 500 ton per week. De hoeveelheid van dit project was ongeveer 15 000 ton. Afvalzorg Deponie, stortplaatsexploitant in Noord-Holland, zou in overleg met de Arbeidsinspectie en provincie op een stortplaats uitgebreide proeven doen, begeleid door speciale arbeids- en milieuhygiënische maatregelen, met het los storten van grote partijen materiaal met relatief lage asbestconcentraties. De afvoer van genoemde 15 000 ton kon binnen de proef worden geregeld.

Alles leek goed te gaan, totdat bleek dat de eigenaar van het materiaal door alle problemen met de sanering, het niet meer mogelijke hergebruik, de kostbare afvoer naar de stortplaats en enkele vervelende bedrijfsomstandigheden, in ernstige liquiditeitsproblemen dreigde te raken. Vrijwillige afvoer zou, ondanks de coöperatieve houding van betrokkene, door financiële problemen kunnen mislukken. Uiteindelijk zou dan het materiaal wel worden afgevoerd, door bestuursdwang, of in opdracht en betaald door gemeente en/of provincie, maar dat zou allemaal veel langer duren en hoogstwaarschijnlijk ook veel duurder worden.

Provincie en gemeente hebben toen besloten de sanering gedeeltelijk voor te financieren. Begin juli is nagenoeg al het materiaal afgevoerd.

De aanpak van de vuurwerkcriminaliteit

De regionale politiekorpsen, het Korps Landelijke Politiediensten, de Koninklijke Marechaussee, de douane en het Openbaar Ministerie, hebben de afgelopen jaren steeds meer inspanningen geleverd om de handel in en het bezit van illegaal vuurwerk aan te pakken. Hierbij zijn belangrijke successen geboekt. Tegelijkertijd blijkt echter steeds meer dat de huidige aanpak niet toereikend is om de jaarlijkse toestroom van illegaal vuurwerk naar Nederland (naar schatting gaat het om meer dan vier miljoen kilogram vuurwerk met een marktwaarde van tenminste dertig tot vijftig miljoen gulden) substantieel te beperken.

Op 20 april 2000 is de vuurwerkproblematiek voorafgaand aan en tijdens de millenniumwisseling geëvalueerd. Alle betrokken diensten concluderden dat het rendement van de huidige aanpak verhoogd moet worden door het treffen van een samenhangend geheel van maatregelen en voorzieningen. Als belangrijkste actiepunten zijn benoemd:

1. Het opstellen van een landelijk plan van aanpak dat als kader dient voor de inzet van opsporings- en controlecapaciteit van alle betrokken diensten onder aansturing van het Openbaar Ministerie (regionaal en landelijk).
2. Het maken van afspraken tussen alle betrokken opsporings- en controle-diensten over verzameling, uitwisseling en beheer van gegevens en de daaraan verbonden voorzieningen.
3. Het maken van afspraken tussen de administratieve en justitiële autoriteiten van Nederland, België en Duitsland over informatie-uitwisseling, samenwerking en afstemming, met inbegrip van de bijbehorende voorzieningen, ten aanzien van de controle, opsporing en vervolging van degenen die betrokken zijn bij of zich schuldig maken aan de grensoverschrijdende handel in vuurwerk dat in Nederland verboden is voor particulier gebruik.
4. Het ontwerpen van beter handhaafbare regelgeving voor handelingen met vuurwerk (ten behoeve van professioneel en particulier gebruik).
5. Het zorgdragen voor meer deskundigheid bij de betrokken controle- en opsporingsdiensten, het Openbaar Ministerie en de zittende magistratuur met betrekking tot vuurwerk. Behalve aan vorming en opleiding moet hierbij onder andere worden gedacht aan de ontwikkeling en actualisering van leidraden, het handhavingsdocument Vuurwerk,

modellen voor proces-verbaal en controlerapporten ten behoeve van controle, opsporing, vervolging en berechting.

6. Het vergroten van het maatschappelijk bewustzijn ten aanzien van de gevaren van illegaal vuurwerk, alsmede de geldende regels met betrekking tot vuurwerk voor particulier gebruik in Nederland en in de omliggende landen.

Voor de snelle en adequate uitvoering van de actiepunten is een landelijke werkgroep ingesteld.

Een criminele (vuurwerk)organisatie

Een noordelijk interregionaal vuurwerkteam heeft vanaf medio 1999 opsporingsonderzoek verricht naar de invoer, handel en opslag van illegaal vuurwerk met het oog op de millenniumwisseling.

In het kader van dit onderzoek zijn diverse opsporingsmethoden gebruikt, zoals telefoontaps, observatie, huiszoekingen en dergelijke. Een zeer grote hoeveelheid illegaal vuurwerk (in totaal meer dan 200 000 kg) is in beslag genomen, waaronder mortierbommen, vlinderbommen, chinese rollen en flowerbeds. Er zijn 39 verdachten aangehouden en gehoord. In deze zaak zijn ook diverse getuigen gehoord.

Het onderzoek heeft een criminele organisatie blootgelegd die via België en Duitsland illegaal vuurwerk in Nederland invoerde. Daarbij werd gebruik gemaakt van een U-bocht-constructie. Volgens de papieren was het vuurwerk bestemd voor de markt buiten Europa. Het vuurwerk werd echter in Noord Nederland ingevoerd en daar verder gedistribueerd. Inmiddels is, op 13 juni 2000, één van de deelnemers aan de organisatie, conform de eis, door de rechtbank Groningen veroordeeld tot een gevangenisstraf voor de duur van 36 maanden waarvan 12 maanden voorwaardelijk.

Genetisch gemodificeerde aardappelen

De Inspectie Milieuhygiëne heeft illegale opslag van genetisch gemodificeerde aardappelen geconstateerd op proefvelden waarop in 1999 genetisch gemodificeerde aardappelen zijn gepoot. Als gevolg van de zachte winter is in het voorjaar van 2000 een deel van de aardappelen weer opgekomen.

Aangezien het betrokken bedrijf geen vergunning heeft, heeft het bedrijf begin 2000 de boeren opdracht gegeven de aardappelen te vernietigen. Om te bewerkstelligen dat de opslag daadwerkelijk verwijderd wordt, is een voornemen tot dwangsom aangezegd. Per 1 augustus zou de opslag verdwenen moeten zijn.

De dwangsom heeft geleid tot een bezwaar van het bedrijf bij de Raad van State en tot de vraag om een voorlopige voorziening, in afwachting van de bodemprocedure. De Raad van State heeft de voorlopige voorziening toegewezen omdat ze het betrokken bedrijf niet als eigenaar beschouwt. Behalve een voornemen tot dwangsom maakt de Inspectie Milieuhygiëne op dit moment ook procesverbaal op, waarover contacten lopen met de officier van Justitie in Groningen.

Parallel zijn door de Inspectie Milieuhygiëne na afgifte van de dwangsom hercontroles op de velden uitgevoerd. De resultaten daarvan zijn bemoedigend; van de gecontroleerde velden (21 in totaal) is slechts op één veld opslag aangetroffen.

Ook velden, die eerder door het bedrijf schoon bevonden waren, zijn gecontroleerd. Van deze 6 gecontroleerde velden bleek één veld niet controleerbaar (beplant met aardappelen); de overige waren opslagvrij. Ook een gecontroleerd veld met maïs bleek opslagvrij.

De resterende velden zullen in de komende tijd steekproefsgewijs gecontroleerd worden.

De uitslagen van de hercontroles maken duidelijk dat het optreden van de

Inspectie Milieuhygiëne ertoe geleid heeft dat de velden nu zo goed als alle opslagvrij zijn.

6.4 Emissies naar het milieu

Onderzoek emissiemetingen electriciteitscentrales

In maart 1999 is aangekondigd dat door de Inspectie Milieuhygiëne een onderzoek ingesteld zou worden naar de betrouwbaarheid van de verrichte emissiemetingen bij electriciteitscentrales. Dit naar aanleiding van problemen die waren geconstateerd bij één van de centrales in Nederland (Amer 8- centrale te Geertruidenberg). Het onderzoek is uitgevoerd door een onafhankelijk adviesbureau.

De belangrijkste conclusie van het onderzoek is dat er geen reden is om aan te nemen dat er structureel problemen zijn ten aanzien van de betrouwbaarheid van de door de electriciteitscentrales en de Samenwerkende Energieproducenten (Sep) gemeten en berekende emissiecijfers voor NO_x en SO₂. Aan de commissie die belast is met het toezicht op de uitvoering van het Sep-convenant wordt verzocht om bij de bespreking van de rapportage over het verzuringsconvenant aandacht te besteden aan de meet- en berekeningsmethodieken waarmee de jaarvrachten bij de verschillende stroomproducenten worden bepaald. Hoewel de geconstateerde verschillen in deze zaken nu geen aanleiding geven tot bezorgdheid over de gerapporteerde cijfers, is meer uniformiteit gewenst.

Wet bodembescherming

De afgelopen tijd is de Inspectie Milieuhygiëne geconfronteerd met een aantal klachten en signalen uit het veld waarbij naar voren kwam dat de handhaving van de Wet bodembescherming door de provincies te wensen overlaat.

Uit een eerste inventarisatie bleek dat het aantal handhavers sterk achter blijft bij de aantallen beleidsmedewerkers en vergunningverleners. Een verhouding van 1 handhaver, 15 vergunningverleners en 15 beleidsmedewerkers blijkt geen uitzondering te zijn. Uit de praktijk blijkt dat men niet of nauwelijks aan regulier toezicht toekomt, het nalopen van klachten en calamiteiten vergt zoveel tijd dat structureel toezicht niet van de grond komt. Rechtstreeks gevolg hiervan is een zeer geringe pakkans en dus mogelijke een slecht naleefgedrag. In de praktijk blijkt dat vaak slechts 20 tot 40% van de saneringslokaties door een handhaver worden bezocht. Als reactie hierop wordt door de Inspectie Milieuhygiëne gewerkt aan een project «handhaving sanering in eigen beheer». Dit project heeft in de eerste plaats tot doel helder te krijgen welke handhavingscapaciteit werkelijk aanwezig is ten opzichte van de capaciteit aan vergunningverlening en beleid. Bovendien zal een aantal praktijk situaties beoordeeld worden, waarbij signalen uit de praktijk als richtsnoer zullen dienen. De resultaten van dit onderzoek worden medio 2001 verwacht.

Gebruiksplannen burgerluchtvaartterreinen

Het is droevig gesteld met de manier waarop de milieu-aspecten van de burgervliegvelden daadwerkelijk worden beheerst met de instrumenten van de Luchtvaartwet, die daarvoor zijn bedoeld, in het bijzonder de zone-aanwijzing en het gebruiksplan.

Om inzicht te krijgen in de inhoud en de werking in de praktijk van de Gebruiksplannen van de luchtvaartterreinen heeft de Inspectie Milieuhygiëne in 1999 een landelijk onderzoek ingesteld. De belangrijkste conclusies. De voorschriften uit de aanwijzing, het gebruiksplan, de Wm-vergunning en het bedrijfsinterne milieuzorgplan dekken bij geen van de luchtvaartterreinen alle relevante milieu-aspecten. Bij vijf van de zeven-

tien luchtvaartterreinen is nog geen geluidszone vastgesteld. De Luchtvaartinspectie voert sporadisch controles uit.

De Inspectie Milieuhygiëne dringt bij de RLD aan op het volgende: De vijf resterende geluidszones moeten zo spoedig mogelijk worden vastgesteld. En er moet een rapportageverplichting over het naleven van de voorschriften komen. De luchtvaartterreinen, behalve de hele kleine, zullen net als andere moderne bedrijven in de toekomst moeten beschikken over een ISO-14 001 gecertificeerd milieuzorgsysteem.

Succesvolle handhaving bij Defensie

In 1999 zijn door de Inspectie Milieuhygiëne tegen objecten van het Ministerie van Defensie vier beschikkingen last onder dwangsom genomen. Deze lastgevingen hadden betrekking op overtredingen van (vergunning-) voorschriften met betrekking tot onvoldoende bodembeschermende maatregelen zoals lekbakken bij brandstofvulpunten en het in gebruik houden van afgekeurde ondergrondse brandstoftanks. Uit de hercontroles in 2000 bleek, dat Defensie de geconstateerde overtredingen heeft opgeheven, waarbij moet worden opgemerkt dat tussen constatering van de overtreding en het opheffen daarvan soms twee jaar is verstreken. In nader overleg met Defensie is duidelijk geworden dat bij Defensie door deze handhavingsacties het bewustwordingsproces en de borging in procedures en maatregelen versneld is. Verder is bestuurlijk opgetreden tegen een asbestverontreiniging van de nieuwe brandweeroefenplaats op vliegbasis Woensdrecht. In deze oefenplaats bleek ca 30 000 ton met asbest verontreinigd puin te zijn toegepast. Defensie heeft ruim binnen de gestelde termijn het asbest verwijderd. De laatste administratieve verplichtingen moeten nog vervuld worden alvorens formeel van bestuursrechtelijk optreden kan worden afgezien. De kosten voor Defensie van deze operatie bedragen circa 8 miljoen gulden. In deze zaak loopt nog een strafrechtelijk onderzoek.

Schijnconstructie

Een varkenshouder uit de Achterhoek produceert regelmatig teveel fosfaat. Hiervoor is hij door de rechtbank en het Hof veroordeeld. Om de achterdocht van de AID niet te wekken heeft hij om door te kunnen gaan met het produceren van teveel fosfaat een constructie bedacht. Met behulp van een pachtovereenkomst en een voergeldovereenkomst werd door hem de schijn gewekt, dat niet hij, maar een agrariër uit het Noorden van het land, als «houder» van de varkens moest worden aangemerkt. Uit strafrechtelijk onderzoek is gebleken dat deze agrariër uit het Noorden geen weet had van de «afspraken» uit de overeenkomsten. Hij kreeg enkel mest geleverd van een varkenshouder uit de Achterhoek. De rechtbank heeft deze gang van zaken als een «schijnconstructie» aangemerkt. De varkenshouder uit de Achterhoek is veroordeeld tot een geldboete.

Voor het goede doel

In het geval van verstoring van vogels in het Vondelpark (Vogelwet/Jachtwet) door baggerwerkzaamheden in opdracht van het betreffende Stadsdeel werd de strafzaak tegen het Stadsdeel «voorwaardelijk» geseponeerd indien er 1500 gulden aan Vogelbescherming resp. Faunabescherming zou worden betaald. Het Stadsdeel heeft inmiddels betaald.

Een stroperige verontreiniging

Bij een groot bedrijf in Delft barstte vorig jaar een tank met daarin 2467 ton melasse, een stroperige substantie die bij de productie van suikerwerken vrijkomt. De melasse stroomde over het eigen bedrijfsterrein,

omliggende tuinen van woningen en in het oppervlaktewater. De officier legde onder meer ten laste dat het bedrijf opzettelijk de Wet milieubeheer en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren had overtreden door geen adequaat onderhoud aan de tank te plegen. De rechtbank bracht de eis van de officier van ruim f 1 000 000,- gulden terug tot een bedrag van f 100 000,- gulden omdat het, anders dan de officier, de (voorwaardelijk) opzet niet bewezen achtte, zodat er geen sprake was van een misdrijf, maar van een overtreding.

Tevens heeft de rechtbank rekening gehouden met de hoge kosten, waarmee het bedrijf na het incident is geconfronteerd.

De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
J. P. Pronk